

VÁLKA

VÁLKA

Karel Čapek

Pavel Kohout

musical-mystery

Válka s Mloky

Přímý přenos úplné zkázy světa!
Neopomeňte zhlédnout
Z technických důvodů lze
svět zničit jen jednou!!

52.30

MB

10

Právo

provozovat tuto hru

žadává pouze

Československé divadelní

a literární jednatelství,

Praha 2,

Vyšehradská 28,

telefon 234620 a 235140.

Požadatel je povinen

předložit žádost

o svolení

k užití díla

nejpozději 4 týdny

před datem představení

u výkonného orgánu

příslušného ONV

na tiskopisech

vydaných Čs. divadelním

a literárním jednatelstvím.

Autorizovanou hudbu Jana F. Fischera je možno opatřit

prostřednictvím hudebního oddělení Dilia.

© Dilia Praha 1963

LUBOŠI PISTORIUSOVI

Divadlo je mým údělem. Stalo se mi i řeči, kterou se dorozumívám s lidmi. Přemýšlím-li v posledních měsících víc než kdy předtím o životě lidí v tomto století, pak ani mluvit se mi s nimi nechce o jiném. A vyprávím rád i cizí příběh, jestliže zní v dané chvíli naléhavěji než mé vlastní.

Nechtěl jsem Válku s Mloky Karla Čapka ani opravovat, ani domýšlet. Nemá toho zapotřebí – ta otrěsná pohádka pro dospělé, podobenství, jemuž dal neklidný čas nový význam. Nechtěl jsem víc, než přečíst je rozumem i citem člověka, který se toho času dožil. Neměl jsem jinou ctižádost, než najít ekvivalentní jevištní překlad nepojmenovatelného žánru, v němž je veden román.

Přidal jsem pouze 25 let a třetí dimenzi.

Odvedl jsem malou čtenářskou splátku autoru, k němuž se nejraději vracím.

Píše se nezřídka: jaká škoda, že autor Čapkovy geniality nevládl navíc vědeckým světovým názorem! Patrně je to pravda. Tím spíš je na čase vzdychnout i obráceně: jaká škoda, že autoři vědeckým světovým názorem vyzbrojeni nenapsali za poslední léta knihu, která by předčila Proní partu či Válku s Mloky.

PAVEL KOHOUT
září 1962

OSOBY

ŠÉFREPORTÉR

POVONDRA RUDOLF
POVONDRA FRANTIŠEK
POVONDRA ANTONÍN
POVONDROVÁ EMILIE
POVONDROVÁ MILENA
POVONDROVÁ ZUZANA

VANTOCH - HARDEN
BONDY 1 - BONDY 2
BONENFANT
BRIGHT
von FRISCH
PAN X
DELEGÁT VÝCHODNÍ POLOKOULE

TAJEMNÍK Hardenův

HLASATELKA
RECITÁTOR různých světových stanic
KONFERENCIÉR

ABE
LI hosté na jachtě pana Loeba
FRED
JUDY

KAPITÁN JACHTY
Herec WEISSMÜLLER Z NĚMÉHO FILMU

KLEINSCHMIDT
HOGENHOUCK cestovatelé
MIGNARD

DÍTĚ
OTEC v londýnské Zoo

PAN GREGGS, hlídač ještěří

SKRIPTKA
KAMERAMAN Foxova zvukového týdeníku

MLOK ANDY

Sir CHARLES WIGGAM, ředitel Zoo

PROFESOR EBBIGHAM
Sir OLIVER DODGE vědci
JULIEN FOXLEY

POVONDROVA SESTRA

MUŽÍK
TLUSTÁ ŽENA cirkusovní umělci

MLOK Z POUTI

ZELEZNICÁŘ
HOSPODSKÝ

PAN VOLAVKA

KARDINÁL
PASTOR
PŘEDÁK
MUŽ S JIZVOU agitátoři u Ohrady

UČENÝ MLOK
MLOK JAN LUDVÍK

REŽISÉR

BRIGITTA
GERARD televizní herci

FOTBALOVÝ SUDÍ

ŽENA S DĚTMI
UMĚLEC
PROFESOR
OBCHODNÍK lázeňští hosté
DŮSTOJNÍK
MILENEC
MILENKA

DIRIGENT

MLOK-SPEAKER
CHIEF SALAMANDER

VELITEL ČESTNÉ ROTY

VAN DOTT
ROSSO CASTELLI advokáti
TAKAMURA ONOSHITO

INSTRUKTOR Protimločí obrany
KONFERENCIÉRKA & Módních závodů

SNB
POŽÁRNÍK

KOMPARY

Lord admirality & Lord strážce pečeti
Děti z americké televize
Baletky z pařížské televize
Suita exgenerála Panzerfrische
Lodníci na Loebově jachtě
Zástupy v londýnské Zoo
Hosté v zahradní restauraci na Františku
Smuteční hosté – akcionáři
Černé uniformy
Hardenova rodina

Pomocníci agitátorů u Ohrady
Poslanci
Francouzští důstojníci
Skotští důstojníci
Publikum a hráči kopané
Diváci na Zuzaně
Lázeňští hosté
Čestná rota
Postříkový oddíl
Potápějící se národy
Zaměstnanci mlékárny
Divadelní obecnstvo
CHÓR
také v rolích 23 reportérů
HUDEBNÍCI

I

Prostorem se blíží Země, otřásající se výbuchy.

CHÓR
*fotoreportérů,
filmových,
televizních
a rozhlasových
reportérů
v čele
s náčelníkem
Šéfreportérem*

Ačkoliv nosíme, což na pohled může snad klamat,
místo tunik a tóg jen teryleny a tvídy,
jsme zas ten antický chór, jsme pěvci světových
dramat,

jsme měřiči lidské velikosti i bídy!

Bylo-li na Počátku Slovo v beztvarem tichu,
znamená to, že jsme my museli býti před ním!

*Předvádějí se rytiny z dějin lidstva: vyhnání
z ráje, olympijské hry, zrození Krista, někte-
rá z dávných bitev, některá z vražd našich
dnů; při všem byl někdo, kdo podal zprávu.*

My jsme referovali o prvním lidském hříchu,
jen my jsme akreditováni zvěstovat o posledním.
Jsme praví autoři biblí i odysejí,
jsme ústa zeměkoule, jsme oči i uši její,
jsme štafeta lovců zpráv, která bezděky i ráda
z tisíců malých lží velikou pravdu skládá;

máme všechna práva, krom práva mlčet!
Počtem frašek i dramát je z nás Shakespearom
každý!

Pouze my stvrzujeme neposkrvněnost početi!
Toliko my kvalifikujem kvalitu vraždy!
My,
odvěci zvěstovatelé v posledním převleku,
naposled nastavujeme zrcadlo člověku,
aby vám neunikly v překótném běhu dne
senzační podrobnosti o vlastní záhubě,
aby vám bylo známo až do poslední sloky,
jak jste prohráli

Válku s Mloky!

Beethovenova Osudová.

ŠÉFREPORTÉR Hovoří Šéfreportér planety. Hodinu poté, co armády Mločí aliance zahájily rozhodující útok na zbytky kontinentů, zdravíme srdečně zbytky našich posluchačů, a přejeme jim dobrý poslední večer. Místo: obvyklých zpráv poslechněte si přímé reportáže o zkáze světa, které pro vás připravili naši zpravodajové ve zbylých hlavních městech.
Voláme Londýn!

*Postupně se rozsvěcují velké obrazovky.
Znělka BBC a Rule Britannia*

REPORTÉR 1 Here is London, here is London. Hlásíme se vám z vrcholu vysílací věže BBC. Britská vláda rozhodně dementuje pověsti o tom, že ostrovní říše přestala existovat. Pravdou není nic více než politováníhodná okolnost, že se Mlokům podařilo potopit Anglii, Skotsko a Irsko. Avšak podle zákona, přijatého sněmovnou pairů již v roce 1378, zaniká říše teprve se zánikem pečeti. Jelikož pak Lord strážce pečeti, doprovázen Lordem admirality, sedí s námi na tomto stožáru, jsme oprávněni prohlásit: Velká Bri-

tánie jest jako dosud srdcem Commonwealthu a trvá na svém zahraničně politickém postavení. Vládní Británie, vládní nad vlnami! God save the Queen! Zůstala dole v Buckinghamském paláci, když nebylo shledáno vhodným, aby šplhala. Shoďte nám čaj, lulkový tabák a Davida Copperfielda!

Yankee doodle.

REPORTÉR 2 Voice of America, Voice of America speaking to you all! Přepojujeme na Squaw Walley, proslulé středisko zimních sportů, kam se včera po zničení Washingtonu přestěhovaly vládní úřady. Navštivte Squaw Walley! Na otázky žurnalistů odpovídá tiskový tajemník Bílého domu.

Za mikrofony muž. Vřava, pískot; muž se usmívá, hledí na hodinky.

TAJEMNÍK Gentlemen, čas jsou peníze!

Vřava okamžitě ztichne.

REPORTÉR 3 Smith, Columbia Broadcasting System. Je pravda, že šest sedmin amerického území bylo už Mloky potopeno?

TAJEMNÍK Platíte špatné informátory, Mr. Smith. Podle posledního měření Pentagonu nebylo potopeno víc než pět šestin.

REPORTÉR 3 Smith, Columbia Broadcasting. Co hodlá vláda podniknout?

TAJEMNÍK Poté, co byl pro poruchu odložen start rakety Atlas, která měla vynést vládu na Mars, přistoupila vláda k rozhodnému řešení: vyslala sedmou flotilu do Laosu, aby předešla eventuální podobné akci Kremlu.

REPORTÉR 3 Smith, Columbia. Nebylo by lépe dohodnout se s Kremlem na společné akci proti Mlokům?

TAJEMNÍK K takové dohodě mohou Spojené státy

přistoupit teprve, až komunisté umožní kontrolovat na svém území, že tam skutečně nejsou Mloči základny. Zatím vyhlasujeme Týden potopených národů. Democracy for ever!

HLASATELKA Děti, děti, co nám chcete povědět?
DĚTI Mummy, Dady, nezapomeňte nám koupit do záchranného člunu dětskou Coca Colu!

REPORTÉR 2 A pro mne Brownovy dietní párky!

Zpívají a tančí s jazzem:

VŠICHNI

Do záchranné bárky
jak záchranná kola
patří Coca Cola
a Brownovy párky!

Znělka Moskvy.

REPORTÉR 4 Govorit Moskva. K takové kontrole, která není nežli špionáží, můžeme přivolit v zájmu své existence teprve, prohlásí-li Spojené státy slavnostně, že v případě konfliktu nepoužijí Mloků. S tímto vědomím vrší obyvatelé dočasně zatopených území na přístupech k hlavnímu městu mohutné hráze, zatímco oddíly podmořské obrany se účastní mítingu na Rudém náměstí. Právě recituje národní umělec Gromkij:

RECITÁTOR *do bojového pochodu:*

Ne, nejste, Mloci, první,
kdo chtěl nám půdu brát,
a jako všichni krví
splatíte vy svůj vpád.
Vás oslepili zlatem
a vrhli pod vodu,
by stali jste se katem
svobody národů.
Však zvony našich věží
vám odzvoní bim bam.

Za námi už jen sněží!

Ustoupit není kam!

REPORTÉR 5 Ici Paris! Ici Paris! Sladká Francie, Francie Panny Orleánské a Chevaliéra, Balzaca a Saganové, Napoleona a de Gaullea, loučí se s vámi přenosem z Moulin Rouge!

Chanson; baletky tančí a solékaží se do plavek!

KONFERENCIÉR Každá pohádka jednou končí, a má-li skončit, tedy s elegancí nás důstojnou. Potopme se jak Titanic, lehce, svátečně, s hudbou a zářícími okny, která nezhasnou ani na dně oceánu. L'homme est mort – vive le Salamandre! Sbohem, a bylo-li to všechno naposledy, bylo to překrásné, a bylo toho dost. Co dělat? C'est la vie!

Odtančí s baletkou do moře; zní Die Fabne hoch!

REPORTÉR 6 Hier spricht Deutschland! Nadýchejte se s námi radostného ovzduší mnichovského Bräukelleru, kde je dnes dostaveníčko kamarádů z bývalé 33. SS-pancéřové divize. U mikrofonu legendární velitel divize generál von Frisch. Achtung, es spricht unser Panzerfrisch!

Rev, jemuž udává takt generálova suita.

GENERÁL Es kommt der Tag! opakovali jsme trpělivě svým notoricky natvrdlým sousedům. Nuže – ten den přišel. Amerika und Russland melou z posledního, z Francie zbyla vyžilá Paříž, Anglie zmizela z mapy světa. Ausgemlockt! Tuto bezvadnou skutečnost nezmenšuje, že taky Německo je silně postiženo. Snad vláda teď zastaví nesmyslné taktizování a zavěsí k útoku. Jinak nezodpoví před dějinami, že úlohu, která náležela mužům-SS, vyplnili rasově méněcenní Mloci.

Je čas postavit proti mločimu Železo a moře německé Blut und Boden! Kde stane noha německého vojáka...

Výbuch. Obraz hasne, šumí moře.

ŠÉFREPORTÉR Hovoří šéfreportér planety. Poslední zpráva: ženisté Mločí aliance provedli právě obrovský výbuch, v jehož důsledku se potopilo Německo. Atlantický oceán tedy dosáhl Šumavy a Baltické moře Českosaského Švýcarska. A ještě předpověď počasí na zítřek: ráno mlhy, později tajfuny, které přes den zesílí. Večer – samá voda. Pokračujeme v přímém přenosu. Voláme poslední mořem nedotčenou zemi na planetě. Voláme Československo, přepojujeme na Prahu.

Znělka Vyšebrodu. Apokalypsa je vystřídána poklidným obrazem Hradčan. Po Vltavě připlouvá rybářská loď, v níž sedí za pruty velebný stařec pan Povondra s padesátiletým synem Frantíkem, jenž čte noviny.

POVONDRA Tak vida, Německo už taky. A jakej fojr dělávalo. To ti byla hrůza: samá armáda a samá vojna. Kdepak, na Mloky nestačí ani Němec... já je znám. Pamatuješ, jak jsem ti je ukazoval, když jsi byl malej? Co?

FRANTÍK Dávejte pozor, tati. Bere vám ryba.

POVONDRA To je jen grundle. Ryba! Copak dneska jsou ještě ryby? Samá chemie, samej polyethylén, všechny vedlejší zplodiny pouštěj do Vltavy a rybu abys pohledal. To za mejch mladejch let... tak Německo, říkáš?

FRANTÍK Jo. Večer to má jít v televizi.

POVONDRA Tam já byl jednou s panem Bondy. To ti byla náramně bohatá země, Frantíku, ale že by se tam dobře jedlo, to ne. No, zase Francouz to má teď dobrý, když je Německo v tahu. Ten si oddychne.

FRANTÍK Moc ne, tati. Vždyť Francie už je taky pod vodou: onehdy to přece dávali.

POVONDRA A jo, no jo... to ti u nás, jako u pana Bondy, byl jeden Francouz, sluha, Jean se jmenoval. A ten ti byl po ženských, že to byla jedna hanba. Ono se to holt vymstí, taková lehkomyšlnost, to si, Frantíku, pamatuj!

FRANTÍK Jen aby nepřišli až sem. – To víte, když má člověk děti...

POVONDRA Jak to, sem? Myslíš, jako sem?

FRANTÍK Já myslím, když jsou jako tak blízko...

POVONDRA Ale prosím tebe! To chce klid, poněvadž jednak Čechy nikdá nebyly mořskej stát, jednak jsou tu naše pohraniční hory, a za druhý – o tom bych já musel vědět! Co?

FRANTÍK Ano, tatínku...

POVONDRA Když si člověk představí, že nebejt jeho...! Co?

FRANTÍK Ano, tatínku...

POVONDRA Já vo tom normálně nemluvim, protože lidi jsou závistivý, ale tobě to občas řeknu, poněvadž z toho plyne poučení, že i malej člověk může dokázat nemalý věci, dyž je pracovitej a poctivej. Vem si, Frantíku, příklad. – To už je hezkejch pár pátků, den jako dneska, Hradčana němlich takhle věstily slávu českějch dějin, já byl tenkrát chlapec malovaná...

Sejme šedivou paruku a knír, nasadí švibácký žirardáček.

A tys tu ještě dávno nebyl... co?! Tys tu ještě nebyl, povídám.

Syn skočí šipkou do vody.

No. Já se akorát richtoval, abych byl včas ve službě, jako u pana Bondy. To jsem ještě neměl tušení... Posloucháš mě? Aha, jen plav, plav! Tak povídám, že

jsem ještě neměl tušení, že je na světě nákej kapitán van Toch!

Vesluje pryč. Zabradní restaurace. U stolu pije deváté pivo tlustý, široce rozkročený pán v námořnické čepici.

CHÓR

V tento tak úchvatný čas,
kdy o pár zpráv není nouze,
v čas, kdy i nejmenší list
den ze dne tučné má sousto
à la Čínu vzal Mlok
či Právě dobublal Island –
zní jak průhledný klam,
že bývala léta tak nudná,
v nichž byl senzací fakt,
že penzista žebro si zlámal.
Když pak červenec vtáh
a s ním i bývalá parna,
byl i penzista rád že je rád
a v lůžku se válel...
Zoufalý reportér pak,
jemuž gáže hasla jak svíčka,
pro jednu zprávičku rád
se řítíl až do Jevíčka!

Do restaurace se „přihítí“ na bicyklech v poklidném tempu oněch let dva novináři; první v pumpkách, druhý nobavice stažený klipsy. Jednají spolu přátelsky a pracují mdle, jak bývalo zvykem v temných dobách lidstva.

REPORTÉR 7 Zdravičko, zdravičko. Taky?

REPORTÉR 8 Taky, taky. Zdravičko.

REPORTÉR 7 Co paní, co paní? Má se?

REPORTÉR 8 U tchyně, u tchyně. S dětičkama.

REPORTÉR 7 Moje taky, moje taky. Tak začnem?

REPORTÉR 8 Fofrem, fofrem. Redaktor Valenta.

REPORTÉR 7 Redaktor Golombek.

OBA Pivo!

VANTOCH Captain van Toch, kapitán lodi Kandong Bandoeng, přístav v Surabaja. Very glad.

REPORTÉR 8 Je pravdou, pane Toch, že jste se tu narodil?

REPORTÉR 7 Naše čtenáře zajímá, co zažil v dálných mořích jejich krajan, jediný kapitán z celého Jevíčka.

VANTOCH Ja tož...

Vypije před jejich žízňovými zraky desátý půllitr.

OBA Pivo!! Posloucháme, pane Toch...

VANTOCH Hoši... máte peníze?

REPORTÉR 8 Peníze??

REPORTÉR 7 Málo, málo... ale když nám povíte něco... třeba o ztroskotání nebo tak... my to napíšem a dostanete peníze.

VANTOCH Kolik?

REPORTÉR 7 I několik stovek...

VANTOCH *vytáhne z kapsy tlustý svazek bankovek.* Tož to ni, to já mám taky, mládenče. See? Páni, já bych měl pro vás... big business, jak se to poví?

REPORTÉR 8 Velikej kšeft...

VANTOCH Ja! A nemoseli byste mně dát víc jak patnáct... hloupěch šestnáct milions korun. Tož plácnem si?

OBA *zapějí*

Dík tobě, osude,

jen tobě dík!

Zprávička přibude:

Toch je podvodník.

VANTOCH Počkat. Já vim, vy mě neznáte, vy nechcete dát svy krásny peníze jen tak. Já vám neco ukážu.
OBA Pi...

Nedořekli. Z kapsičky u vesty bodil na stůl pár kamínků; některé se zakutálely. Reportéři v mžiku lezou po zemi.

REPORTÉR 7 To jsou perly?!

REPORTÉR 8 Jako třešňové pecky!?

VANTOCH Rozumíte vy perlám?

REPORTÉR 7 Moc ne. Co to může stát?

VANTOCH, Ja, lots of money, chlapče. Ale já to nosím jen jako... vzorák, víš? Když ty koupíš loď, se, ty budeš ten ship-owner, ten majitář, a ty peníze, co já na ni zarobim, budou fifty-fifty. Tož ja?

REPORTÉR 8 Ale pane Toch, kde bysme vzali tolika peněz?

VANTOCH Ja, tož to sorry. A proč jste za mnou teda přišli?

REPORTÉR 8 Abyste nám něco vypravoval.

VANTOCH Ja tož to ni! Vy to prodáte nějaký Company a ona tam pošle svy lodí. Teď jsou lodí hrozně laciny, hoši. Já bych věděl jednu, ona je na Dieselmotor, v Rotterdam. Chcete se na ni jet podívat? Ne? Vy jste divny lidi. A nevíte tady o nekom, kdo by chcel koupit loď?

REPORTÉR 7 Jako tady v Jevíčku...?

VANTOCH Ja nebo kolem. Já bysem chcel, aby ten veliké kšeft přišel sem, do my country. Neznáte nějakého loděpána?

REPORTÉR 8 Loďaře myslíte... to my neznáme...

REPORTÉR 7 Moment! Znáte pana Bondyho? On se taky narodil v Jevíčku!

VANTOCH A sakra! Ten co měl na rynku střížné krám... jak on se... Max!

Sjíždí markýza: MAX BONDY, OBCHOD VŠEHO DRUHU STŘIŽNÝM ZBOŽÍM, VÝBAVY PRO NEVĚSTY, VĚBY, RUCNÍKY, UTĚRKY, UBRUSY A POVLAKY, KARTOUNY A GRADLY, Ia SUKNA, HEDVÁBÍ, ZÁCLONY, LAMBREKÝNY, POSAMENTÉRIE a VEŠKERÉ ŠICI POTŘEBY - ZALOŽENO ROKU 1885

Tak on teď má kšeft v Praze?

REPORTÉR 7 To byl spíš otec, tenhle Bondy se jmenuje G. H. President G. H. Bondy.

VANTOCH G. H.? Tady žádné takové... leda Gustl Bondy - ale to nebyl žádné president, Gustl byl takové pihaté židáček...

REPORTÉR 7 Čtyřicet let, pane Toch! On je teď president správní rady MEAS, MEAS - továrny na kotle a na všecko. Moc velký pán, říkají mu kapitán našeho průmyslu!

VANTOCH Kapitán? Tož to já nejsem jedině kapitán z Jevíčka! Sakra, tož on Gustl je taky. A má peníze?

REPORTÉR 7 Hřízu! Nejbohatší člověk u nás!

REPORTÉR 8 Ale my máme uzavěrku a musíme do Prahy, tak jestli byste byl tak laskav a...

VANTOCH Ja, tož to já pojedou hned s váma.

Uvelebí se na rámu kola.

Many thanks, hoši. Já znám jednoho redaktor ze Surabaja, ohromné ožhrala. Kdybyste chceli, našel bych vám v Surabaja džob u novin... ne? Divny lidi... platím! Platím!

Když se jako předtím nikdo nedostaví, pokrčí rameny a bodí na stůl pět perel!

REPORTÉR 8 Proboha! Za deset piv pět perel?

VANTOCH Mládenče! Captain van Toch ještě nika-

ho neokrad. Já mu těch zbylých pět pošlu. Go ahead, boys!

Reportéři ho vezou, zpívajíce.

OBA

A vše se vyjasnilo rázem:
Toch není podvodník, je blázen!
Leč ani to nepřišlo do listu:
ten den povalil povoz penzistu.

ŠÉFREPORTÉR Omluvte je, kapitáne. Neměli pro své vznešené povolání základní předpoklady. Však také podle toho skončili.

VANTOCH Jakkak?

ŠÉFREPORTÉR Jeden jako cenzor, druhý jako šéfredaktor. Sbohem, pánové.

CHÓR představuje město; drží červené tabulky se jmény ulic: NÁMĚSTÍ PRVNÍ VÁLKY, NÁBŘEŽÍ DOHODY, WILSONOVO NÁDRAŽÍ, FOCHOVA TRÍDA, MOST LEGIÍ, ULICE NAZDAR. Kapitán bloudí městem, které si píská dobový slágr.

ŠÉFREPORTÉR Co hledáte, kapitáne?

VANTOCH No přece dům toho Bondyho. Staré Bondy měl krám vyštáffrované, že byl vidět z půlky Jevíčka; a tož když ten Gustl je president, kapitán, předseda, rada, konzul a buhví co eště, mosí mět firmu na celou Prahu, ne?

CHÓR

Jsi, kapitáne, znalý proudů všech,
však na pevnině toneš jako dítě;
jen malí lidé chodí na chůdech,
jen hokynáři štítem uhání tě.
Čím větší pán, tím menší firma jest tu;
ne k tobě on, ty k němu hledej cestu!

Stará markýza mizí; kapitánovi podají lodní dalekohled. Hledí. Proti němu přijíždějí dve-

ře s malou černou tabulkou, kde stojí zlatá písmena BONDY. Dveře se otevrou, vystoupí důstojný pan Povondra, jebož zlacená lívce zastíní kapitánovu uniformu. Však také Vantoch vůčibledě ztrácí sebevědomí.

POVONDRA No?

VANTOCH Tož chlapče, bydlí tady nějaké pan Bondy?

POVONDRA Přejou si?

VANTOCH Řekněte mu, že by s nim chcel mluvit Captain van Toch ze Surabaja. Ja... tady je kartička...

POVONDRA Jinej vrátnej by mu třeba řekl Kampak strejdo, tady není matějská pouť, ale já vám měl takový tušení nebo co, najednou mě zamrazilo, jako dyž škubne splávek, jestli to pánové znají, ale to mě mrazívá jen tadyhle, ráčejí vidět, kdežto tehdá mě mrazilo vocad až sem a dálejc až potůdle... no dneska halt vím, že to byl tendlencten... tadlecta... no jak se tomu...

CHÓR zpívá

Historický mezník!

Hlubinný vítr dějin!

Dech osudu!

Znamení Prozřetelnosti!

POVONDRA No. A tak sem zavřel oči, vzpomněl svých rodičů, zatajil dech...

REPORTÉŘI přiskočí s mikrofony A pravil:

POVONDRA Ne... jenom jsem takhle ukázal...

FOTOGRAFOVÉ odstrčí reportéry Opakovat!

ŠÉFREPORTÉR Šetřte materiál, hoši. Tenkrát jste mohli být milionáři, dneska je to pasé. Nedejte se rušit, pane Povondra!

POVONDRA Ale ne, to já rád, to dá rozum, že když to jeden vlastně začne, co...?

ŠÉFREPORTÉR Takhle jste ukázal...

CHÓR A?

POVONDRA No a von vešel...

CHÓR A pak?

POVONDRA Pak jsem teda vo tý věci deset let neslyšel, protože dobrej vrátnej se nevyptává, že jo. Takže mám pohov a můžu zatím zplodit syna,

objevila se slečna v oblečení třicátých let

k čemužto účelu se jich dovoluji, ctěná slečno, coby řádný muž v zajištěném postavení optat, libějí-li se nechat vyprovodit k domovu.

SLEČNA Coby slušná dívka s věnem 10 000 Kč a výbavou veškerého prádla se nebavívám s cizíma pány.

POVONDRA Ani kdybych ji požádal o ruku, Emilko?

SLEČNA To... ménějí vážně, pane Povondra?

POVONDRA Smrtečně, pokladě!

Plácne jí přes zadek a ona mu oddaně klesne do náruče.

SLEČNA Rudouší!

Přijíždí oltář s připraveným nákrčníkem pro něho a panenským závojem pro ni. Hrají varhany. Pár poklekne. Pracuje kněz.

POVONDRA Prosil bych kabinětní kolorovanou, pánové!

CHÓR *ukazuje na odrbaného fotografa s předpotopným aparátem* U kolegy!

ŠÉFREPORTÉR Přesně za deset let, pane Povondra!

POVONDRA Vrátnýmu se nemusí nic opakovat!

Objímá žinku, oltář odjíždí, chór zpívá do varhan.

CHÓR

Adie, pane Povondra, adie,

užijte sladce svatební noci!

Kěž paní choť ve zdraví pana syna povije,

svět možná nepozná, kdo jsou Mloci.

Muž, k němuž kapitán funě klopytá,
nesnáší city a nejisté sondy.

Pan Bondy ostatně návštěvy odmítá...

Kapitán Vantoch vstupuje do kanceláře pana Bondyho, chór se zděší.

Proč jste ho přijal, pane Bondy!!

BONDY *zpívá*

Já bych ho býval přijal sotva,

však na vizitce byla kotva -

i prezident je člověk, pánové!

Captain van Toch tam stálo spoře

a na mne z toho šplouchlo moře -

i prezident je člověk, pánové!

Náhle mi bylo opět sedum

a chtěl jsem plouti k lidojedům -

i prezident je člověk, pánové,

a chtělo se mi tehdy zrána

živého spatřit kapitána...

Very glad to meet you, Captain. Please, come in.

VANTOCH Nazdárek, nazdárek, pane Bondy!

BONDY Vy jste Čech?

VANTOCH Kdyby jen Čech. Z Jevíčka! Dyť my se známe, pane Bondy, ne, krupař Vantoch, do you remember?

BONDY A pravda, pravda... na rynku, že? Tak co, jak vám jde krupařství?

VANTOCH Thanks, tatík už dávno... jak se řekne - pošel? ne...

BONDY Člověče drahá, nejste vy ten jeho syn, co jsme se v Jevíčku právali?

VANTOCH Na ja, však proto mě dali z domu do Moravsky Ostravy.

BONDY Vy jste býval silnější než já...

VANTOCH Tož vy jste býval takové slabé židáček, pane Bondy. A moc jste dostával na prdel, moc!

BONDY To je pravda... posadte se, krajane! Pamatujete, jak jste za mnou křičival Žide, žide, čert si pro tě přijde?

VANTOCH *smrká* Ja... ach ja. To byly krásny časy, chlapče. Teď jsme obá stary lidi, ne, a obá Captains.

BONDY Doutníček...

VANTOCH *rozmačká ho v pěsti a začne žvýkat* Tabák z Lombok. Tam jsou velky zloději, co je to platny. Tož já mám takovy novinky, pane Bondy. Ze Sunda-Islands, see? Tam by se dal zrobit báječné kšeft, pane. A big business. A poctivé!

BONDY *zpívá*

A tak se člověk chvílku těší
a už jsou z kapitánů Češi.
President nemá život, pánové.
A z romantiky zbydou kroupy
a i to moře někdo koupí.
President nemá život, pánové.
A mně se chtělo spatřit zrána
opravdického kapitána...

No tak ven s tím, pane Vantoch, můj čas je bohužel silně omezen.

VANTOCH Tož já bych začal s tím šcórem.

BONDY S čím?

VANTOCH No s tema lizards. Takovy ještěrkove jsou tam, pane Bondy. Velky jak tuleně. Že by byly hezky, to nésou. Dočista jsou holy, pane Bondy, jako žaby nebo takové ty Salamanders. Ale moc chytrý a milý zvířátka. Takhle oni šapkají ty ještěrkove.

*Předvádí jak šapkají; Bondy konsternován
couvá za stůl.*

BONDY Kde?

VANTOCH Na jednom tajnym ostrově, chlapče. To je moc veliké secret. Millions of dollars. Oni jsou vzácný, protože je žerou ty - sakra... sharks!

BONDY Žraloci...

VANTOCH Ja. Oni ty ještěrkove v noci lezou na břeh, ale za chvíli zase musijou do vody. Hnědy Bataks jim říkajó Tapa - čmerti... ale to spíš vy jste čmert a já jsem čmert!!

BONDY Není vám dobře, pane Vantoch?

VANTOCH Ale jo, sedni si chlapče a drž papulu. My Češi jsme takové zvědavé pronárod, ne, tak jsem šel večír na ten břeh a robím tc-tc-tc, ne, aby teda jako ty čmerti vylezli. A chlapče za chvíli ti jeden ještěrka vyleze a dělá na mě taky tc-tc-tc! A v přední tlapičce držel takovou tu pedškeblu. Pravda, já byl načisto ožhralé a tož mu povídám Ty chytráku, ty to chceš odeuřit? Tak pocem, já ti to možu odeuřit svým knife... knife...

BONDY Nůž...

VANTOCH Já, nůžem. A šmik, tc-tc-tc, vylizej si to. A von si to, pane Bondy chlapče, vylízal. A najednou koukám, pár set ještěrku kolem dokola, ne, a každý mi cpe škeblu. Asi je to pro ně tit bit... laskomina...

BONDY Lahůdka...

VANTOCH Jenomže se, chudáčkově maly, nemožou do těch škvořápek tema prstíčkama dostat. Tož takové je život zlé, ne? Já jim to teda odeuřal a přitom vždyc-ky po zvyku máknul, jestli tam není perla. A najednou ti koukám, pane Bondy, nektery ty šterkove... teda ty lizards berou ostrý kamínky a zkoušijó tu škeblu rozundat sami. Tož to mně bylo, chlapče, divny: co je platny, zvíře je halt příroda a neumí zacházet s instruments. Není ti to moc dlouhy, pane Bondy?

Pan Bondy totiž začal studovat listiny.

BONDY Co? Ne... povidejte, kapitáne...

VANTOCH Jenomže pak to tak ve vodě zaplácalo a jeden ještěrka byl out a po něm další a třetí. To byli ty žraloks, co se tam stáhli a sežrali, pane Bondy, za ten jeden večer dvacet mých ještěrku, který se jen tak nahaty tema tlapičkama nemohle ubránit. Člověk by brečel a já jsem tu noc přísahal, pane Bondy, chlapče, že to tak nenechám. Dal jsem jim svy čestny slovo – Tapa boys, Captain van Toch vám tady pod tema strašnéma hvězdama slibuje, že vám pomože.

BONDY A vážně jste jim pomoh?

VANTOCH Ja. Našel jsem takovýho jednoho Batak – shark-killer, co zabijí žraloukove, aby je vybil. To už jsem viděl, že ty lizards umijó robit dam.

BONDY Nepovídejte! Hráz?

VANTOCH Ja, hráz. Oni jsou zvykli na mělčinu a tak si ju robili. Tož jsem jim dal náky kramle a kolečko a jednomu takovymu silnymu šterkoví – říkal jsem mu Sergeant – tomu jsem dal pro zkoušku knife – maly harpoon. Be a man, Sergeant, okaž tem svym Tapa boys, že se mohou bránit sami. On koukal na toho shark-killer, jak to dělá, a 13. července, to byl veliké den, pane Bondy, zabil tym harpoon žralouka. A já ti tam klek, ne, a brečel od samy čistý radosti.

BONDY To je nejlepší povídka, jakou jsem kdy slyšel ... kdyby nic jiného, tak vám děkuju, kapitáne, že jste mě nezklámál.

VANTOCH Na ja, enemže oni mi za ty knifes a harpoons přinesli v roce asi tisíc perli.

Vytáhne a rozbali uzlík ze špinavého kapesníku

BONDY Kristepane ...!

VANTOCH Ja. A těch žralouku zabili asi třicet jeden. Tož s tema Tapa boys by se dal urobit poctivé business a přitem moc dobrý kšeft, pane Bondy.

BONDY Vy myslíte kupovat od nich perly?!

VANTOCH Enemže tam žádný už nejsou a jinde zas

nesou ty ještěrkove. Oni možou jen tapat po mělku, ale ne přes hluboky moře, tam je na ně moc veliké tlak. Ale kdybych já měl takovou loď ... s těma držkama ...

BONDY S čím???

VANTOCH With tanks.

BONDY S nádržkami!

VANTOCH Ja! Tož bych je moh rozvážet, kam bych chcel. Oni se, co je nečerou ty sharks, tak roz ... roz-prasili?

BONDY Rozmnožili.

VANTOCH Že tam už nebudou mět co žrat. A kdybych je rozvozil na jiny ostrovy, co nesou lidi, zrobil tam pro ně takovy farms, ne, a prodával jim, co potřebujó – až bys je uviděl, chlapče, ty bys řekl Hullo, Captain, to máš užitečný zviřátka. Tož plácnem si?

BONDY zpívá

Já bych ho býval přijal sotva,
však na vizitce byla kotva –
i president je snilek, pánové!
a když mu z toho bez rizika
zavoní dávná romantika ...

A proč tu loď nekoupíte sám, kapitáne?

VANTOCH Já nésem businessmann, chlapče, já jsem enem ten Captain od vody.

BONDY Ale proč jste takový kšeft nenavrhl třeba těm vašim šéfům, Holanďanům?

VANTOCH Ty lidi já znám, oni nemajou rádi zviřátka, víš? Tož já jsem chcel, aby to dostal Čech, ne ... a když ty jsi dokonce z Jevíčka! Tož jak?

BONDY Tak víte co, kapitáne Vantochu? Přijďte za čtrnáct dní! Ale: vy mi na oplátku slibte, že se o té věci nikomu, ale n i k o m u nezmíníte slovem! Lidi by si nejvýš mysleli že se Captain van Toch zbláznil – a G. H. Bondy s ním!

Plácnou si. Bondy dozpívá:

I president je snílek, pánové!

CHÓR *zpívá*

Jdou měsíce a roky,
kapitán plní Mloky
zátoku od zátoky,
jak lze si domyslet,
a mění s nimi zboží
a hledí, jak se množí –
až náhle z vůle boží
se o nich doví svět!

ŠÉFREPORTÉR Historie prvního fotodokumentu v mlo-
čí záležitosti!

*Objeví se velká fotografie. V neurčitém pro-
storu zřetelně ční tři mužské a jeden ženský
zadek.*

Unikát promítnut s laskavým souhlasem Ústavu dějin
Mloků při UNESCO.

*Foto zůstává nad celou další scénou: Ticho-
mořský atol. Přistál motorový člun.*

ABE Tady to bylo!

LI Tady jsem stála, Judy, a oni se mi takhle rozpro-
střeli u nohou. Abe myslí, že to byli Syfoni, vid', Abe!

ABE Tritoni...!

LI Ano. A když mi pak náhodou sjel koupací plášť,
dal mi jeden tu perlu – jako na odškodnou!

JUDY Takové náhody tě potkávají často, vid', Li.

FRED Krk na to, že jsou to Ještěři.

KAPITÁN *vede dva lodníky s bednou* Savci, pane,
Baseball Frede! Ještěr do moře nepatří, to vám na uni-
versitě neřekli?

FRED Blbost! Už před potopou světa žili takoví ještěři,
jak se hrome jmenovali... já to sám viděl na jednom

srandovním vědeckým obrázkem, v takhle tlustý knize,
ohromná kniha, fakt, vy jste ji nečet?

Lodníci vybalili kulomet.

ABE Nač to, kapitáne?

KAPITÁN Neračte se starat, pane Abe. Hej, ty gra-
náty jenom na můj rozkaz!

LI Myslíte, že je to tak nebezpečné, kapitáne?

KAPITÁN Nemyslím nic, děťátko.

ABE Prosim nechte si ty familiérnosti vůči slečně, ano?
Slečna je pro vás slečna Lili Valley, ano? A ten ka-
nón dovezte zas na jachtu, ano?

KAPITÁN Slečně Valley se omlouvám, pane Abe.
Zbraně tu zůstanou. Mám své rozkazy od vašeho otce,
Mr. Jessé Loeba.

FRED Hrome, jak se jmenovali? Antiliduvialní... ne!

LI Abe myslí, že by o tom papá Loeb třeba natočil
film. Představ si: ti Tritoni by se do mne zamilovali
a unesli mě na dno moře, víš? Fred by mohl být potá-
pěč, vy jste tak silný, Frede, a oni by vás chtěli uto-
pit a já bych vás zachránila!

FRED To je tak pitomý, že by se to na mou duši mo-
hlo natočit. Antividuální... ne!

JUDY Drahoušku, vždyť by ses na dně utopila!

LI Neboj se, já náhodou umím plavat. A jednou denně
bych se vyplula nadýchnout, asi takhle, víš? Abe, to
by se muselo filmovat zblízka!

JUDY To bys mnoho ztratila, miláčku.

LI Myslíš, drahoušku? No, já si zas můžu dovolit plav-
ky, protože nemám na nohou chlupy, vid', Abe?

*Odbalila pláštík a předvádí bílý koupací tri-
kot. Lodníci přinesli archaickou filmovou ka-
meru a magneziové světlo.*

ABE Li, drahoušku, já myslím, že by ses opravdu ne-
musela t a k ukazovat...

LI Abe?! Je vidět, Abe, že nejsi umělec!
JUDY Frede, hodiš mne člunem na jachtu?
FRED Ježíši, proč? Když se má konečně konat nějaká hlína?
ABE Pozor! Lezou z vody! Vidíte je?
LI *zaujímá polohu umírající labutě* Tak mi přece pomoz, Abe, ty jsi nemožný!
KAPITÁN Hej, pozor tam u břehu! Není už vidět, panel!
ABE *připravuje kameru, neboť Li pomáhá Fred* Judy nám posvítí, vid', Judy!
JUDY Já??
LI Ať mně je vidět kus nohy, Frede!
FRED Jsme tu hosti, Judy!
LI Honem! Filmuj!
ABE Judy, světlo!

Světlo se nerozsvítí: ale i v polotmě jsou zřetelně vidět komíhavé stíny.

KAPITÁN Co to je!
FRED Kruci, to jsou kusy!
LI Filmuj, Abe!
ABE Sakra, Judy, tak svít!
MLOCI Najf! Najf! Tc-tc! Najf! Najf! Tc-tc!
ABE Li! Uteč!
FRED Knife? To mají nože nebo co??
LI Abe, Abe, ono to na mne sáhlo! Abel!
MLOCI A-be! A-be!
ABE Prokrista, kapitáne, dělejte něco!

Výstřely, úprk stínů, kvičení.

KAPITÁN Jednoho jsme dostali!

Všichni muži současně rozsvítí baterky. V jejich průsečíku sedí kvičící Li.

ABE Li! Drahoušku, proboha, co se ti stalo?!

LI Ono mně to sáhlo na nohu! Frede, to bylo strašné!
ABE Proč jsi nesvítala, Judy!!
JUDY Ono... to nechtělo svítit...
FRED Ona se bála! Ona to fakticky neudělala naschvál!
LI Posviť, Abe! Nemám tady puchýř?
ABE *líbá jí koleno* Nemáš tu nic, drahoušku!
LODNÍK Miss udelat ztratyla perlu!
LI Ježíši, Abe! Oni mně zase přinesli perly! Děti, pojďte hledat perly. Tady budou spousty perel, co mi ti chuděrkové přinesli!
FRED Mám! Ta je teda jako hrom!
LI Ta patří mně! Že jsou rozkošní, Frede!

Všichni až na slečnu Judy lezou v písku.

JUDY Frede!
FRED Hned!
JUDY Frede, já chci na jachtu!
FRED On tě tam někdo hodí. Safra, tohle je ale sranda!
KAPITÁN Tady jsou tři!
LI Ukažte, ukažte!

Judy skočí ke kameře; vyšlehně magneziové světlo, zarachotí klíka. Pod fotografií jsou tři zadky pánské a jeden dámský in natura.

JUDY A jste tam – jako živí!

Klavírista hrábne do kláves a s citem hraje Griega Na dně mořském. Biograf. Titulky němého filmu MILENCI NA OSTROVĚ PEREL s LILI VALLEY! PRODUCENT JESSE LOEB PICTURES. Klavírní doprovod z dobových šlágrů.

Obraz

Strašlivá mořská bouře dělá z mobutné lodi levné palivové dříví.

Aletický herec typu Toni Weissmüllera vytábně na břeh Lili Valley v apartním oblečku.

Drsný potápěč hledí na nehybnou Lili. Tvář zruzněna vášní.

Výraz jeho tváře se však proměňuje. V oku se zatřpytí slza.

Omdlelá procitne; spatřila muže a v hrůze si zakrývá obličej pěstěnou rukou.

Weissmüller odstupuje a uklání se.

Lili Valley se důvěřivě usmívá

Weissmüller se učesal, čímž vyniknou jeho inteligentní rysy.

Lili Valley za ním mává a potom se bezstarostně roztančí po břehu.

Moře začíná znovu bouřiti.

Titulky

U Ostrova Perel ztroskotala paroloď ...

Pouze Mabel, dceru milionáře, zachránil drsný potápěč John.

Proklatě, jaká to kůstka!

V jeho drsné duši cosi povolilo ...

Nebojte se mne, neskřívím vám ni jediného vlasu!

Nyní mne však omlufte, zabijte něco na zub.

Avšak Tritoni již zjistili, že jedna oběť unikla.

Z moře vystupují podivné zrůdy, patrně herci na chbí-dách, obaleni gumou.

Lili Valley pláče.

Avšak i oni byli dojati divčinými vnadami ...

Tma. Klavírista přestane hrát. Ze tmy bluk, pískot. Dostaví se s petrolejovou lampou pan Ponrepo.

PONREPORTÉR 9 Ctěné publikum nechť laskavě promine, avšak právě byl vypnut proud z příčiny stávký elektrárenských dělníků. Je smutné, že ti, již by měli především napomáhat šíření osvěty, jsou nositeli tmárství!

HLASY *ze tmy* Fuj! Hanba!

Vynoří se Povondra a vyděšeně vezme Ponrepopi z rukou petrolejku.

POVONDRA Pardon, prosím jich, nebyla by tu poblíž porodní bába?

PONREPORTÉR 9 Na co, prosím jich?

Ze tmy se ozve křik novorozeněte.

POVONDRA *otře si pot a vrací lampu* Už na nic ... František! Bude se jmenovat František!

Baletní balábile na motivy událostí těch let. Chór zpívá:

CHÓR

Ach, jak ty roky letí,
rok první, druhý, třetí,
rodiče mají děti
a děti mají hlad.
Lidé se tváří cize,
vraždí se pro peníze

a náhle je tu krize –
a zas je o čem psát!

Vrhla se na koleje,
požila petroleje,
vždycky, když lidstvu zle je,
tisk mívá tučnou tvář.
Však náhle jako můru
máme tu konjunkturu
a hlady hryže kůru
pro změnu novinář!

Povondra vchází domů ve své livreji. Manželka se mu vrhá ostříc a vítá ho štípanou pusou.

POVONDROVÁ Tatičku!

POVONDRA Co kluk?

POVONDROVÁ Hajá, ty náš tatínku, hajá. Půjdeš si taky hajnout?

POVONDRA Počkej! Člověk se nadře přes den, doma se musí taky pobavit, ne že ne! Podej mi ten vynález!

Podala mu krystalový aparát se sluchátky. Povondra ladí a svět odpovídá praskotem poruch, jakož kvičením všeho druhu.

Slyšíš? V tom aparátu je celej svět, Emčo!

U prastarého mikrofonu se objeví speaker s rozrušeným mužem, jenž třímá svazek listů.

REPORTÉR 10 Vážení posluchači, uslyšíte dobrodružství, které vzrušuje celý svět! Vyličí vám je profesor William Kleinschmidt, člen vědecké výpravy Kolumbijské university, pořádané nákladem Krále Konzerv J. S. Tinckera, kterého se podařilo přivést do našeho studia. U mikrofonu W. Kleinschmidt!

KLEINSCHMIDT Na americkém ostrově Rakahanga setkala se naše výprava s neznámým obrovským Mlokem. Nechci unavovat nedůležitým líčením, jak byl zjištěn, objeven a uloven, kdyžtě veřejnost zajisté s napětím očekává, kam byl obojživelník zařazen. Nuže pravá hodnota objevu, kterou veřejnost pozdraví s nadšením, tkví v zjištění, že kostra Mloka se shoduje s fosilním otiskem mločí kostry, jak ji vyobrazil ve spise „Homo diluivil testis“ roku 1726 Dr. Scheuchzer. Tedy živočich, jež někteří nesvědomití žurnalisté bombasticky nazvali Tajemným praještěrem, není nikdo jiný než domněle vyhynulý pramlok Andrias Scheuchzeri!

POVONDROVÁ *připoslouchává a tiskne se k němu*
Tebe to, tatínku, baví?

POVONDRA Baví, nebaví, člověk se musí taky počít! Najdu něco jinýho!

Jiný speaker a jiný rozrušený muž

REPORTÉR 11 Vážení posluchači, uslyšíte dobrodružství které vzruší celý svět! Vyličí vám je pan Hogenhouck, člen Královské holandské expedice, kterého se nám podařilo . . .

HOGENHOUCK Naše výprava setkala se s neznámým obrovským Mlokem jako první – na holandských ostrovech Džilolo, Morotai a Ceram. Nechci nudit nedůležitými okolnostmi, spěchaje sdělit netrpělivé veřejnosti fakt, že živočich, označený jistými neseriózními pavědci jako Andrias Scheuchzeri, nepatří jinam než do čeledi Mloků pravých neboli Tritonů, pročez jim přísluší jedině vhodný název Megatriton moluccanus . . .

POVONDROVÁ A já jsem, Rudo, převlíkla postýlku, srdce se na ni směje . . .!

POVONDRA Počkej, Emilko! Někde přece musí být náká legrace!

Další speaker a další vědec.

REPORTÉR 12 Vážení posluchači... vyličí vám je francouzský učencem dr. Mignard...

MIGNARD ... setkala se jako první... na francouzských ostrovech Takaroa, Rangiroa a Roroira... označený některými diletanty jako Megatriton moluccanus, je krátce a prostě Cryptobranchus salamandroides...

POVONDROVÁ *kategoricky* Takový věci neutěchou, ale mladý jsme jen jednou...!

POVONDRA Tak pojď, maminko... Pojď...

CHÓR *recituje nad živým obrazem rozvášněných vědců*

Tak se, běda, tak se tehdy, ó běda,
věda různila, tak se lidu vzdálila věda!

Teď tonou celé národy a nevědí -

jaké jsou vlastně Mloci čeledi!

*Zazáří reklama TWENTIETH CENTURY
FOXFILM! Ozve se znělka Foxova týdeníku
a blas komentátora:*

REPORTÉR 13 Foxův zvukový týdeník přináší vám nejzajímavější obrazy i zvuky z domova i z ciziny! Londýn. V londýnské Zoo došlo k události, která se nestává každý den.

*Londýnská Zoo, pavilón ještěru. Nad bazény
nápis: COLCI, HOLBENDR AMERIC-
KÝ, ANDRIAS SCHEUCHZERI*

DÍTĚ Jé, tati, kdo to je?

OTEC Máš oči? Koukni se na cedulku!

DÍTĚ Proč má tak divné jméno, tati?

OTEC Divné...! Ty jsi Eddie Webster a on je Andrias Scheuchzeri, no.

DÍTĚ Tati, a proč je tak černý?

OTEC Asi proto, že se neměje. Pojď, budem krmit krokodýla!

Odcházejí. Přijíždí automobil, v němž je filmový štáb, kamera a mikrofon na šibenice - vše model z třicátých let. Jejich vedoucí volá na muže s koštětem.

REPORTÉR 13 Hej vy, pojdte sem!

GREGGS Já, pane?

REPORTÉR 13 Co jste zač?

GREGGS Pan Thomas Greggs, pane, hlídač v pavilónu ještěru.

REPORTÉR 13 Foxův zvukový týdeník! Je v těch nekách něco extra?

GREGGS Ano, pane. Andrias Scheuchzeri, ten nový Mlok.

SKRIPTKA Hu, ten je škaredý!

REPORTÉR 13 Nebuďte směšný, Greggsi. Ten už dneska nikoho nezajímá. A není zvukový!

SKRIPTKA Proč je ve vodě?

Ozve se křik

REPORTÉR 13 Co se děje?

KAMERAMAN Krokodýl tam požívá dítě, pane!

REPORTÉR 13 Kamera! Zvuk!

POSÁDKA Ano, pane!

Automobil odjíždí. Greggs vytáhl svačinu a se zájmem hledí za nimi. Z bazénu vyhlédne Mlok.

MLOK Koukej, mami.

Greggs se oblédne, ale těsně za sebou spatří pouze Mloka. Svačí tedy dále.

Koukej, Mlok. Brr, ten je osklivý. Pojď odtud, miláčku!

GREGGS Co...? Pomoc...!

MLOK Tc, tc! Neboj, nekouse!

GREGGS Ty... vy umíte mluvit?

MLOK Já se ho bojím. Tati, můžu mu dát koláč?
GREGGS *dosud zkamenělý brúrou mu podá svůj rob-
lík* Na, tu máš...

MLOK *vezme ho do tlapky, okusuje a spokojeně
chrochtá* Proc je tak černý? Protože se nemeje. Pojď,
budem krmit krokodýla. Hu, ten je skaredý!

GREGGS Řekni Greggs!

MLOK Cekni Greggs.

GREGGS Jenom Greggs!

MLOK Jenom Greggs.

GREGGS Aha...! Dobrý večer, pane Greggs!

MLOK Dobrý večer. Dobrý večer, pane Greggs. Najf,
Najf, tc-tc.

GREGGS Aha! Tak teď drž hubu! Až dometu, budu
tě ucít mluvit.

MLOK Tak teď drz hubu. Dobrý večer, pane. Koukej,
Mlok. Budu tě ucít mluvit. Aha.

*Opět znělka Foxe. Nápis TWENTIETH
CENTURY FOXFILM se objeví na pro-
jekčním plátně.*

O b r a z

H l a s

*Obvyklá blavička Foxova
týdeníku*

Foxův zvukový týdeník při-
náší vám nejzajímavější
obrazy i zvuky z domova
i z ciziny!

*Vchod do Zoo. Rodiče
s dětmi vesele mávají do
kamery.*

Londýn. V londýnské Zoo
došlo k události, která se
nestává každý den.

*V bazénu se vrtí krokodýl,
který má v hubě dětský klo-
bouček.*

Vzácný exemplář krokodý-
la nilského sežral sedmíle-
tého Eddie Webstera.

*Rodiče s dětmi vesele má-
vají do kamery.*

Jeho otec bezprostředně
poté prohlásil:

*Otec, kterého jsme poznali
v předchozí scéně, stojí me-
zi dvěma vysokými policis-
ty.*

OTEC: Opravdu nevím, co
řeknu manželce...

*Rodiče s dětmi vesele má-
vají do kamery.*

Svůj názor sdělil i ředitel
Zoo, Sir Charles Wiggam:

*Sir Charles má cylindr a
frak.*

WIGGAM: Je mi opravdu
líto, že v Zoo došlo k zatče-
ní, ale krmení zvířat stíhá-
me velmi přísně.

*Týdeník skončil. Jsme opět v pavilónu ještě-
rů. V bazénu sedí Mlok, zakrytý novinami.
Sir Ch. Wiggam přichází v životní velikosti.*

MLOK Zvítězí v letošním poháru Tottenham nebo
Manchester? Dobrý večer, pane.

WIGGAM Dobrý večer... Kdo je to tam?

MLOK *odloží noviny* Promiňte, pane, myslel jsem, že
je to pan Greggs.

WIGGAM Kdo je tu? Kdo tady mluvil?

MLOK Andy, pane. Andrias Scheuchzer. Kdo jste vy?

WIGGAM Wiggam... Charles Wiggam...

MLOK Těší mne. Jak se máte, pane Wiggam...

WIGGAM K čertu... Greggs! Greggs!

GREGGS *znepokojeně příběhne s koštětem* Prosím,
pane?

WIGGAM Co to má znamenat?!

GREGGS Co, pane...?

WIGGAM Ten Mlok mluví!

GREGGS Prosím za prominutí, pane. Říkal jsem vám,
Andy, že nesmíte svým mluvením obtěžovat lidi. Už
se to nestane, pane.

WIGGAM To vy jste naučil to zvíře mluvit?

GREGGS Ale on si začal, pane!

WIGGAM A co znamenají ty noviny?!

GREGS Prosím za prominutí, pane. Andy mi předčítá, zatím co metu. Když mete on, čtu zase já jemu...

WIGGAM Andy!

MLOK Ano, pane?

WIGGAM Jak víte, že se tak jmenujete?

MLOK Más oči? Koukni se na cedulku. Koukej, Mlok. Ten má divné jméno!

WIGGAM Víte, že do bazénu nepatří noviny?

MLOK Ano, pane. Utonula v bazénu pced ocima plavčíka. Uciňme Scedozemí britským bazénem. Německo buduje nový typ ponorek.

GREGGS Dával jsem mu své noviny, aby tolik nemluvil, pane. A když, tak aspoň trochu vzdělaně.

WIGGAM Ale Mlok vůbec nemá co mluvit, Greggsi! Jinak mate veřejnost! Zejména mládež! Dokud zde budu já, Greggsi, nebudou zde zvířata číst noviny! Zapamatujte si to, Greggsi!

Spěšně odchází.

MLOK Šťastnou cestu, pane. Dokud zde budu já, zapamatujte si to, Greggsi!

Znělka BBC. K bazénu se vřítí fotoreportéři, krmí Mloka bonbóny a on zaujímá pozice, které mu předebrávají. Hlas z reproduktoru:

REPORTÉR 14 Here is London, British Broadcasting Corporation, první program. Good evening, everybody!

Přichází na scénu se starým mikrofonem, štáb techniků za ním nese kabel.

Obecné přízní Londýňanů těší se v těchto dnech mláček Zoo, Mlok Andrias Scheuchzeri, který se naučil mluvit jako papoušek... což je zjev, se kterým jsme se dosud setkávali pouze v Dolní sněmovně.

Zdvorně se zasměje.

Protože nebylo možno přestěhovat bazén do našeho studia a protože přístroje na záznam zvuku jsou teprve vynalézány, jste dnes, vážení posluchači, svědky zbrusu nového způsobu vysílání, nazvaného případně „přímý přenos“. Přenáší mikrofon k bazénu. Andrias, jenž způsobil včera abdikaci ředitele Zoo, Sira Charlese Wiggama, je právě pokusně testován čelnými britskými vědci. Profesor Ebbigham:

Vědci konečně zapudili reportéry a propracovali se k bazénu.

EBBIGHAM Jak se jmenujete?

MLOK Andrias Scheuchzer, pane.

EBBIGHAM Obtížné jméno. Uměl byste je spelovat?

MLOK Ano, pane. Es, sí, ejc, í, jú, sí, ejc, zet, í, ár!

REPORTÉR 14 Sir Oliver Dodge.

DODGE Jak jste stár?

MLOK Nevím, pane. Chcete vypadat mladě? Noste sněrovacku Libella.

REPORTÉR 14 Docent Julian Foxley.

FOXLEY Kolikátého je dnes?

MLOK Pondělí. Pěkné počasí potrvá, pane. Zvítězí v letošním Poháru Tottenham nebo Manchester?

REPORTÉR 14 Co myslíte vy, Andy?

MLOK Tottenham, pane; ale pan Greggs myslí, že Manchester. Čeká se tuhý boj, pane. Zápas o trhy pokračuje. Bude válka?

DODGE To nikdo neví, Andy. Nechte nás, abychom se ptali. Jmenujte nám anglické řeky!

MLOK Temze.

DODGE A dál?

MLOK Temze.

FOXLEY Kdo vládne Anglii?

MLOK Král Jicí. Bůh ochraňuj krále!

EBBIGHAM Kdo je největší anglický spisovatel?
MLOK Kipling.
EBBIGHAM Výborně, Andy!
MLOK Kipling je naše chloubka. Více Kiplinga nás
mládeži! Kiplingova dcera pasuje drogy?
EBBIGHAM Ptát se budeme raději my, ano? Co jste
od něho četl?
MLOK Nic.
FOXLEY Co znáte z anglických dějin?
MLOK Král Jindřich osmý.
FOXLEY Co o něm víte?
MLOK Nejdražší film posledních let. Fantastická vý-
prava! Ohromující podívaná.
EBBIGHAM Viděl jste jej?
MLOK Ne, pane. Film nepatčí do bazénu. Dokud zde
budu já.
DODGE Kolik je dílů světa?
MLOK Pět.
DODGE Velmi dobře, Andy. Můžete je vyjmenovat?
MLOK Anglie...
DODGE Ano, a dál...
MLOK ... a ty ostatní.
DODGE Které jsou ty ostatní?
MLOK To jsou bolševici a někdy Němci.
FOXLEY Milujete Anglii, Andy?
MLOK Ano, pane. Anglie si nebude vázat ruce na pev-
nině. Navštivte pobřeží jižní Anglie. Anglie potcebuje
10 000 letadel.
VŠICHNI Smíme si prohlédnout váš jazyk, Andy?
MLOK Ano. Chcete mítí vonný dech? Uzívejte pasty
Flit. Je laciná, je účinná, je anglická. Flit!
VŠICHNI *prohlédnou si jeho jazyk a zapívají*
Komise vědců svorně vyvrací,
že daný jev je vědní senzací!
Inteligence zkoumaného Mloka
jest nehluboká, jakož nevysoká

a nepřekročí, což komise vítá,
duševní obzor průměrného Brita.

*Odmění Mloka bonbóny. Mlok náhle upadne
do bazénu. Přispěchá pan Greggs, zpívá*

GREGGS Ó, střevní katar, pánové! Ach myslím, že
už mele z posledního.
MLOK Obět vlastní popularity. Krmení zvícat stíhá-
me velmi pečlivě. Zapamatujte si to, Greggsi!

Chcípne: Greggs se vrbá do bazénu.

GREGGS Andy!

CHÓR *zapěje*

Pán nepřezil své zvířel
Tajemný zákon přírody.
Taková láááaska?

*V parádním selském pokoji leží na kanapi
muž, toať přikrytu A-zetem. Šéfredortér ude-
ří na gong.*

ŠÉFREORTÉR Deset let, pane Povondra!

POVONDRA Jsem na posvícení u sestry v Novém
Strašecí, manželka se hádala, syn zlobil, spím.

ŠÉFREORTÉR Lidstvo čeká na vaše svědectví!

POVONDRA Ať přijde v pondělí, pan Bondy mi dal
volno.

Po pokoji začne šmejdít sestra.

SESTRA Spíš, Rudolfku? Spi, neruš se, já si jen vy-
táhnou lajntuch, nebude tě vadit, když máme horkou
vodu na prase, tak taky vyperu, jeden musí špórovat
na každém kroku, copak ty, ty ses uměl narodit, eště
deku, já si jen sundám cejchu, ale spi, já tě pak při-
kreju, měl by ses všimnout Frantika, leze poráde do
pece, aby tam nezvostal s koláčema, Emilka je na něho
slabá, ne že bych jí chtěla, to teda ne, no může bejt
ráda, ty ses moh voženit líp, copak se škubeš, to tě jen

beru polštář, takovej krásnej flek, můj říká, dyby se tě něco stalo, že by to vzal, ale depa ty, ty jsi jako řípa, veď, spi, vodpočiň si, a pak, von to po tobě jistě veme Frantík, veď, dyby nevzal, spomeň si na našeho Mírečka, von je slabej a tam by se nepřetřh, to už je holt tak, někdo se může udřít a někdo dělá hovno, copa se vrtíš jako salamandr, to je ten polštář zpátky, hlavně aby netřhla válka, veď, ačkoliv zas můj chtěl pro Slávinku klimprkastn, ale já říkám Počkej, třebaš ta válka bude a pak ho máš za pár škvarků, veď, spi, copa vstáváš?

POVONDRA Kde je ten kluk? Emčo, voblíkni ho, já s ním pudu na špacír! - To jstě ji poslal vy, že jo? Že si ji nevemete k fochu.

ŠÉFREPORTÉR Čeká ji po válce jiné posláni, pane Povondro.

Přichází desetiletý Frantík. Otec jej bere za ruku a kráčí s ním Novým Strašecím, jež se prezentuje kolorovanou poblednicí s ústředními objekty: RODNÁ CHÝŠE, NÁRODNÍ ŠKOLA, FARNÍ KOSTEL, OKRESNÍ HEJTMANSTVÍ, U MACATÉ KOČKY, OBECNÍ PISSOIR.

POVONDRA Vtevři oči, Frantíku! Rozhlídni se! Tady všude vokolo tebe se narodil tvůj otec, tady rozum brával, aby to v životě někam přived ...

Frantík zakopne.

Kam čumíš, koukej na zem. Já se neměl jako ty, to vůbec ne, Frantíku, já musel vstávat za tmy, abych podožil ...

Frantík začne zpívat, Povondra mu přizvukuje

FRANTÍK Můj tatíček byl mravný hoch!
POVONDRA Vůbec ne jako ty

FRANTÍK a proto jsem se tolik vzmožil!
Vůbec ne jako já!

POVONDRA Chodil jsem za tmy pro mléko,
vůbec ne jako ty!

FRANTÍK Proto to dotáh daleko,
vůbec ne jako já.

POVONDRA Byl rodičům svým oporou.
Vůbec ne jako ty

FRANTÍK a křivdy snášel s pokorou!
Vůbec ne jako já!

POVONDRA A vždy jsem toužil vrátným být!

FRANTÍK Vůbec ne jako já!

POVONDRA Tak teď snad víš, jak měl bys žít!

FRANTÍK Vůbec ne jako ty ...!

A dostane facku. Tu však již vypluje křiklavá tabule: KAPITÁN J. van TOCH A JEHO CVIČENÍ JEŠTĚŘI! NEJVĚTŠÍ VĚDECKÁ SENZACE! VSTUP 2 Kč. DĚTI A VOJSKO POLOVIC!!!! Pod tabulí kád, před kádí mužík v prubovaném triku.

POVONDRA Příteli, chtěl bych mluvit s kapitánem van Tochem!

MUŽÍK To bych byl já, pane.

POVONDRA Vy?!

MUŽÍK No jo. Tady mám vytetovanou kotvu a vzadu zas jiný věci, který však nejsou vhodný pro mládež.

POVONDRA Já ho totiž znám osobně, vite? Já jsem totiž Povondra!

MUŽÍK Aha ... totiž, ale ty Mloky jsou dovopravdy

od něho, pane komisař. Račte nahlídnout. Právě se počíná velký představení, žádněj švindl, Maruško, panu komisaři dva lístečky zdarma!

POVONDRA To bude mejlka, příteli. Já jsem vrátnej u pana Bondy!

MUŽÍK Aha... tak to budou tři korunky, pane. Maruško, pánovi lístečky! Tak, račte...!

POVONDRA A kde máte ty Mloci?

MUŽÍK V tej kádi. Huš!

Štouchne do kádě prutem. S námahou se vynoří sešlý Mlok, opírá se o kraj kádě a lapá po vzduchu. Frantik se rozbrečí.

POVONDRA Tak to je ten Mlok... nebreč!... to je ten Mlok, co se vo něm psalo... tak neřvi! A pojď blíž, ať se poučíš! - To máte jen jednoho?

MUŽÍK Ten druhej pošel. Tak toto je, dámy a pánové, velevzácný a prudce jedovatý ještěř z ostrovů austrálských. Jak vidíte, žije nejradši polou ve vodě, polou na souši, pročež a proto má jak žábry, taktéž plíce. Pepíčku, neboj se, je to zvíře plachý, o čemž mám vysvědčení.

POVONDRA Jdi blíž!

FRANTÍK Já se bojím!

POVONDRA Slyšel jsi, že nemusíš. Jdi blíž, povídám, nebo dostaneš facku. Dal jsem tři kačky, tak se pouč.

MUŽÍK Jelikož a pročež má na předních nohách čtyry prsty, dovede bráti různé předměty do nohy... hap!

Mlok třaslavě drží prut jako žalostné žezlo jakož i žertovně bubnovati a tančiti... hap!

Podá mu dětský bubínek a paličku: Mlok několikrát udeří a zakrouží trupem: pak pustí paličku do vody.

Kuš neřáde! A toto zvíře je tak inteližentní, že dovede mluvit jako člověk, ačkoliv ne tak správně. Hap!

MLOK 2 Guten Morgen. Benvenuti. Nazdár.

MUŽÍK Kolikrát je šestkrát sedum?

MLOK 2 Ctycicet jedna.

POVONDRA Vidíš, Frantíku, jak dovede počítat.

Vem si příklad!

MUŽÍK A nyní, dámy a pánové, můžete mu sami položovati otázky!

POVONDRA Tak se ho zeptej, Frantíku. No! Zeptej se ho, hergot, dyž máš tu možnost!

FRANTÍK Kolikrát je osumkrát devět?

Mlok otevře tlamu a zaklopí oči.

MUŽÍK Už je unavenej. Jak řekneš panstvu? Hap!

MLOK 2 Maucta. Děkuju zdvořile. Heil Hitler.

Těžce se ponoří.

MUŽÍK My byli teď v Sudetech, tam to musel umět.

POVONDRA A nic víc už nemáte, co byste tomu dítěti ukázal? Za tři kačky... dyž máte jenom jednoho...

MUŽÍK To je všecko... dřív jsme mívali opičku, ale... to byla taková věc...

dojatě smrká

POVONDRA Co se jí stalo?

MUŽÍK Začala se nám ztracet před očima... až z ní zbyly skoro jenom kosti...

POVONDRA Tasemnice?

MUŽÍK Ne... snědli jsme ji... leda bych vám ukázal svou ženu. Ona je bývalá nejtlustší žena na světě. Maruško, ukaž se pánům.

Vystoupí tlustá paní, koketně nakloní blavu a vysune kupředu nobu jak šunkovou kýtu v červené punčoše.

Objem nohy nahoře 84 centimetrů, jenomže tečka při tej konkurenci už není Maruška nejtlustší na světě.
POVONDRA *tábne již syna ze stanu* Tak co, Frantíku. Poučil ses?

FRANTÍK Poučil. Tati, proč má ta paní červený punčochy?

Jiná zabrazení restaurace. U stolu jiný Captain van Toch: sešel, zestárl. Vzadu se brají karty, vpředu preluduje harmonikář. Mladý, malinko podnapilý železničář udává takt.

ŽELEZNIČÁŘ

My Prahu nedáme,
radši ji zbouráme,
radši ji zbouráme, zbouráme hned.

A! My jsme ti Pražáci vltávská krev...

Zpívej dědku! Ty tu chrníš. Hospodo, dědkovi jednu Plzeň!

VANTOCH Many thanks, chlapče, ale já už nemožu, mně jede... train, jak se to... šššš...

ŽELEZNIČÁŘ Ty jsi asi celej ššš! že to tak bude?

VANTOCH Tož to ne, já jedu do Jevíčka, víš?

ŽELEZNIČÁŘ S divadlem, ne? Ty seš komediant, že to tak bude? Sed', poslední akorát ujel.

VANTOCH Já tam mosím... já tam jedu umřít, víš...

ŽELEZNIČÁŘ Nekecej, co bys umíral. A dyž, tak proč ausgerechnet v Jevíčku. Hele, napij se, vono tě to pustí.

VANTOCH Ba ne, chlapče! Voni mi je chytaj. Voni se k nim nechovajó dobře. A já ani spát nemožu, jako bych je viděl, ty Tapa boys, voni spínají ty maly ta-pičky, ne, a žalujou. Na mě žalujou!

ŽELEZNIČÁŘ Tys toho vypil dost, že to tak bude?

VANTOCH Já je zrovna slyším, jak říkajó Cos nám to udělal Captain, proč jsi nás nenechal, ne, kde sme byli, tys nás prodal!

ŽELEZNIČÁŘ Voni jsou to všechno svině! Nás taky prodávaj, dědku, jenomže my jim eště zazpíváme...
VŠICHNI

Pojď s náma, Ádo zlatej, maširovat,
ať taky něco užiješ!

Až budou z nebe naše bomby padat,
ať taky jednu dostaneš!

Dostaneš jí do hlavy,
žádnej ti ji nespraví...

POVONDRA *přijde k nim od karet* Nechte tý politiky, chlapani, člověk toho má dost přes den. Vem nákou vod podlahy! Vem Ještěra, no!

Harmonikář uposlechně a hospoda zapěje.

VŠICHNI

Ná Františku zvečera
zvečera

pótkala sem ještěra, ještěra.

Ptála sem se ještěra,
kam že de tak pozdě z večera.

Ještěr ná to Propána,
propána,

dyť tu dělám vod rána, vod rána,
ale

jestli bysem moc chtěla,
že prej mi to ešte udělá!

VANTOCH Quiet! Nezpíváte to! Nesmíte vo nich takhle! Voni mají taky dušu a jednou začnou bět zly...!

HOSPODSKÝ Drž hubu, dědku, a pij!

Dobrosrdečně bo usadí a přistrčí mu sklenici. Vantoch padne hlavou na stůl. Železničář se bo snaží štouhancí zvednout.

VŠICHNI

Kdýž sem próti nebyla,
nebyla,
řek mi ještě Má milá, má milá
a

ná nábreží ná šterku
udělal mi málou ještěrku!

ŽELEZNIČÁŘ Lidi! Von asi umřel...

*Smuteční pochod. Prší. Nad právě uzavřeným
brobem stojí, suita mužů a žen pod deštníky.
Pan Povondra drží deštník nad panem Bon-
dy, jenž čte projev.*

BONDY Paní a pánové, připadla mi truchlivá povin-
nost rozloučit se s naším věrným spolupracovníkem.
Kapitána Jana van Tocha není více. Zemřel otec,
abych tak řekl, šťastné myšlenky navázat obchodní
styky s ostrovy dálného Pacifiku. Skonal cestou k nám,
s myšlenkou na své dílo. Žádám vás, abyste uctili jeho
světlou památku.

Pauza. Bondy se vysmrká.

Děkuji vám. Prosím nyní pana ředitele Volavku, aby
vás rámcově seznámil s hospodářskými výsledky naší
Pacifické exportní společnosti, dále jen P. E. S. – za
minulý rok.

*Z brobu je na obrátku konferenční stůl, z ve-
dlejších roků židle, z pohřebních hostů jsou
akcionáři, sekretářky, číšníci.*

VOLAVKA Vážení. Po loňsku, kdy byla produkce pe-
rel téměř zdvacetinásobena, začaly perly katastrofálně
klesat v ceně, cirká až o 65 0/0. V našich sejfech je nyní
uskladněno přes dvě stě tisíc perel, bohužel neprodej-
ných. Správní rada považuje proto za vyloučeno, aby

P. E. S. vyplácela letos jakoukoliv dividendu na své
akcie.

Schůze prožije šok.

BONENFANT Mondieu! C'est catastrophique!
BONDY Uklidněte se, Monsieur Bonenfant! Pánové,
jednejme o věci v klidu. Colonel D. W. Bright?
BRIGHT Gentlemen! Proč bylo třeba dodávat Mlokům
nože a jiné nářadí v prvotřídní kvalitě, proč bylo třeba
krmit je tak nákladně? Zesnulý van Toch, God bless
him, se s Mloky příliš mazlil. Kdyby Anglie podobně
jednala ve svých koloniích, přišla by dávno na buben!
BONDY Konstatuji, pánové... neprotokolovat!... že
zde poprvé padla veřejná zmínka o Mlocích. Dosud
bylo pravidlem neuvádět žádné podrobnosti o našem
způsobu exploatace perel.
FRISCH Mein Gott, o tom zpívají vrabci na střeše!
BONDY Souhlasím plně s názorem pana Kurta von
Frisch, ale pro pořádek kladu otázku, máme-li se tedy
problémem zabývat otevřeně? Kdo je pro?

Zvedly se všechny mandáty.

Sto procent akcií. Děkuji vám. Protokol! Jelikož jsme
takový průběh valné hromady očekávali, připravil ře-
ditel Volavka několik cifer o stavu našich Mloků.
Prosím.

VOLAVKA Počet Mloků v majetku P. E. S. činí
k dnešnímu dni 6 543 210... opravuji 209; jeden kus
byl opět včera zcizen některou zoologickou zahradou.
Poněvadž pak Mloci se množí nikoli – dámy promi-
nou – kopulací, aniž výtěrem...

BONENFANT Très interessant! A jak?

BONDY Pouhou přítomností samců a samic v téže vo-
dě. Francouz by to nazval jakýmsi sexuálním milieu!

BONENFANT O lala!

VOLAVKA Jelikož tedy z důvodů svrchu uvedených

může mít samice ročně až sto mláďat, smíme již napřesrok počítat s třemi sty milióny kusů. Naskytá se otázka, jak takové množství racionálně exploatovat.

FRISCH Jsou poživatelni? Jsou-li poživatelni, uplatňuji prioritni zájem konzervárenského průmyslu Třetí říše!

VOLAVKA Bohužel, naši experti museli po všech pokusech konstatovat, že maso i kůže Mloků má nulovou hodnotu, podobně jako u lidí.

BRIGHT Fuj!

FRISCH Pokud jde o lidskou kůži, jsou na š i experti odlišného názoru.

BRIGHT Prosím, aby se nepřekračovaly meze vkusu. Dvojitou whisky!

BONDY Pánové! Je snad pokyn osudu, že nás náš výtečný kapitán – můj osobní přítel – J. v. Toch opustil právě v tuto kritickou chvíli. S jeho osobou byl spojen onen romantický a – řeknu přímo – poněkud pošetilý obchůdek s perlami, který musel jednou skončit. Ovšem za života Jana van Tocha bylo vyloučeno dát našemu podniku jiný ráz.

FRISCH Warum denn?

BONDY Protože mám příliš vkusu, pane, abych míchal rozličné slohy. Sloh kapitána Tocha, to byl – řekl bych – styl dobrodružných románů... styl Jacka Londona, Josepha Conrada a jiných. Starý, exotický koloniální sloh.

BRIGHT I beg your pardon?!

BONDY Nyní je však před námi nikoli nová kapitola, nýbrž nová koncepce, pánové, úkol pro zcela novou imaginaci!

BONENFANT Très bon! Připadám si jak v literárním kroužku.

BONDY Vemte, pánové, tužky a násobte stále padesáti. Do pěti let máme 750 miliard Mloků. Mloci prostě sežerou Společnost, pánové!

BONENFANT C'est ridicule!

FRISCH Za to jste odpovědný vy, Herr... Herr Bondy!

BONDY Já tu odpovědnost přijímám, pánové! Kdo chce, může se hned zbavit akcií. Platím plnou hodnotu.

Výkřiky úžasu. Náble vstane muž, sedící dosud zády. Jako by z oka vypadl mladému van Tochovi!

HARDEN Platím o pět bodů víc!

BONDY Kdo to je?

VOLAVKA Zástupce zámořských podílníků, Mr. Harden.

BONDY Ta podoba!

BRIGHT *utišil mezitím akcionáře* Gentlemen? Be quiet, please! Mr. Bondy, vy máte patrně projekt!?

BONDY Pánové. V této chvíli pracuje tajně 12 000 Mloků na experimentální stavbě doku. Lze již říci, že se pokus vydařil. Budoucnost Mloků je mimo veškerou pochybnost; svět se o ně bude rvát!

HLASY Oh! Mon Dieu! Fantastisch! Splendid!

HARDEN Otázka!

BONDY Poslouchám, Mr. Harden. Ta podoba...

HARDEN Jak udržíme monopol?

BONDY Kvituji otázku, postihující jádro problému. Nuže: Naši myšlenky se může zmocnit kdokoli. Podle platných předpisů si ani nemůžeme dát Mloky patentovat.

BONENFANT Magnifique! Très joli!

FRISCH Im Ernst, meine Herren. Jakou to má tedy vyhlídku?

BONDY Výsadní postavení si musíme zajistit jinak. Navrhuji vytvoření vrcholného trustu pod názvem Salamander-Syndicate. Mločí Syndikát nebude dodávat pouze Mloky, nýbrž i všechno pro Mloky, tj. kukuřici, škroboviny, hovězí lůj a cukr pro jejich příkrmování, ale i veškeren stavební materiál, jakož i dopravu, ase-

kuraci, veterinární dohled atd. – za sazby, které nám zaručí převahu nad každou konkurencí. Ať to někdo zkusí, pánové, dlouho s námi soutěžit nebude. – Zde je svazek předběžných dohod. Zvednete-li své akcie pro, vznikne jedna z největších hospodářských organizací naší doby!

Část pánů tleská, část pochybuje.

BRIGHT Gentlemen, je to přece jen trochu . . .

VOLAVKA Teď do nich, pane presidente! Do nich!

BONDY Pánové! Ukažte se hodnými své doby! Povznesťe své myslí kupředu! Čtyři pětiny zeměkoule jsou pokryty mořem – to je příliš! My dáme světu dělníky moře, kteří opraví jeho mapu. Přestaňme kramařit, tvořme! Naši předkové hleděli bezmocně na zánik Atlantidy. My ji zvedneme a s ní desítky Nových světů, které ponosou vaše jména: Brightisland! Bonenfanterie; Frischland! Hardenstates! . . . a na akcie staré P. E. S. vyplatíme okamžitě desítiprocentní dividendu na konto rezerv! Nuže? Kdo je pro?

Zvedly se postupně všechny ruce.

Pánové! Odvěká myšlenka lidstva, Salamander – Syndicate, stala se skutečností! Bravo!

Potlesk, volání, podávají se nápoje.

BONDY *zpívá*

Žádá si každá doba svoje!

Když nechce vypadnouti z boje –
i president musí být umělec.

Veliký kšeft se neušije
jinak než velká poezie –
i president musí být umělec!

FRISCH Herr Bondy, Třetí říše má důvěrný zájem na několika milionech vybraných Mloků.

BONDY Herr Frisch, obdivuji dynamickou rozpína-

vost vaší země, avšak mou zásadou je: ruce pryč od politiky. Slíbili jste ji respektovat.

FRISCH Aby vás to nemrzelo, pane!

Srazí podpatky a odejde.

HARDEN Mr. Bondy. Poměry v Evropě nás naplňují nedůvěrou. Navrhujeme přenést sídlo trustu k nám.

BONDY Myslím, že trochu dramatizujete, milý Hardene. Mezi námi . . . kdo byl váš otec?

HARDEN Ani šlechtic ani bankéř, Mr. Bondy. Neznámý námořní kapitán. Jsem selfmademan, ale v tom je i má síla. Jestli vám to smrdí, zacpěte si nos!

Odejde. Odešli už všichni akcionáři.

VOLAVKA Mluvil jste jako pánbůh, pane presidente . . . prosím vás, jak takový Mlok vlastně vypadá?

BONDY Víím já, pane Volavka? Nač bych to měl vědět, pane Volavka? Mám já čas se starat, pane Volavka, jak co vypadá? Já musím být rád, že jsme ten syndikát dostali pod střechem!

Volavku vystřídá pan Povondra se stříbrným táckem, následován nevysokým člověkem s pěšinkou.

Co je? Co má zas bejt, Povondra? Já hrozně spěchám!

POVONDRA Pane presidente, ten člověk se nechce nechat odbejt! Člověče, já jim to říkal . . . !

BONDY *problíží vizitku* X? Co je to za nesmysl? Kdo jste, pane?

X Spisovatel, pane Bondy. Na jménu nezáleží, vy beztak dávno nic nečtete.

BONDY To je pravda. Víte, když člověk začne sám tvořit, přestává jaksí sledovat konkurenci . . . Ono to někdy hrozně ruší, znáte to taky?

X Znáám.

BONDY Čím vám mohu posloužit?

X Já totiž píšu román, víte? Válka s Mloky.

BONDY Co to má být?

X Taková utopie... já sám dobře nevím...

BONDY To se teď hodně nosí, že? Poslouchejte, dá se z té vaší profese slušně žít?

X Přijde na dobu, víte... ale o to teď nejde. Já jsem se včera dostal k takovému místu... poslyšte, nechte toho!

BONDY Čeho?!

X S těmi Mloky. Nikdo neví, co to může udělat! Člověče, ono se to může hrozně vymknout z ruky!

BONDY Nesmysl! To je věc výrobně-obchodní organizace, rozumíte. Vy asi nerozumíte obchodu a tak, co?

X Ne. Ale mám fantazii, víte? Na mě z toho padla hrůza. Oni ti Mloci jsou hrozně amorfní. Žádné dějiny, žádný názor, žádný morální kodex ani svědomí, nic, jenom ta strašná latentní energie. Každý je může naučit co chce, každý je může modelovat po svém, chápete?

BONDY To je právě ta výhoda! Chápete?

X Prokrista, člověče, vy jste dítě. Kde to žijete? Představte si, že je zformuje třeba takový von Frisch nebo Harden!

BONDY Vidíte! Frisch je zrovna tak slušný člověk, trochu cu moc oficír, ale to může Mlokům jenom prospět. A Harden... ta podoba, pane... vám to nic neříká! Věřte starému matadorovi, příteli! Mloci jsou pokrok a pokrok se nedá zastavit. Nepřijít na ně dobrý starý Toch, tak si je lidstvo muselo vymyslet. Škoda, že už nemám čas, pane... pane...

X To je hrůza... to je hrůza...

POVONDRA Šofér čeká, pane presidente. Zimníček...

BONDY Na co?!

CHÓR Je březnová noc, pane Bondy!

Na horizontu se začíná rozsvěcet bezpočet žlutých bodů.

BONDY Ale za týden máme jaro, pánové. Koukejte co je hvězd, jako v máji! Našinec nic neužije, víte, pánové, jak dlouho já už neviděl hvězdy?

CHÓR Je zataženo, pane Bondy...!

Blíží se bubny a pištaly.

BONDY Co nepovídaj? Bondy má ještě zatraceně dobré oči, pánové...

Dostaví se muži v černých stejnokrojích, vedeni von Frischem.

FRISCH Žid Gustav Bondy?

BONDY Co je, pane Frisch? Co má být, pane Frisch!

FRISCH Vydejte nám plány mločích nalezišť!

BONDY Ale to jste mohli zavolat, pánové. To jste šli zbytečně! Já jsem je přece jen uložil u pana Hardeny...

FRISCH Tím hůř pro tebe, Bondy!

Horizont svítí naplno. Hoří na něm bezpočet židovských hvězd. Chór převěšuje tabulky: NÁMĚSTÍ TISÍCILETÉ ŘÍŠE, NABŘEŽÍ PROTEKTORŮ, NÁDRAŽÍ TEUTONŮ, TRÍDA VON FRISCHE, MORDBRÜCKE, SW. WATZLAW-GASSE - a tiše zazpívá.

CHÓR Žide, žide, čert si pro tě přijde...

BONDY dozpívá těžce

I prezident se zmýlí, pánové...

Černé stejnokroje ho prudce obrátí. Zdá zimníku jsou z pruhované látky. Za zvuku bubny a pištál odcbáží daleko do ticha.

ŠÉFREPORTÉR *když vše zhasne a dožní* Přestávka
šest let...

*Zatáhne za rukojeť: Zavvje poplachová siré-
na a je skutečná*

přestávka

II.

*Siréna oblaňuje konec Velké války. Chór za
zpěvu a provolávání Nazdáár převěšuje ta-
bulky na nárožích ulic: NÁMĚSTÍ VELKÉ
VÁLKY, NÁBŘEŽÍ SPOJENCŮ, NÁ-
DRAŽÍ GENERÁLA HARDENA, MOST
ADMIRÁLA BRIGHTA, ULICE COM-
MANDANTA BONENFANTA, TŘÍDA
MARŠÁLA BOLŠOVA.*

ŠÉFREPORTÉR Svět! Nepřestal se točit ani ve stínu
opóny se všemi svými kolébkami, postelemi i hroby.
Dotočil se opět ke světlu a zazářil nádhernými proti-
klady, které znamenají život, neboť bez rozporu je
pouze smrt.

*V Povondrovic pokoji, kupodivu vystlaném
drabými koberci, sedí u stolu nehnutě pade-
sátníci manželé Povondrovic – v kontrastu
s jásotem a pochody, které břínčí v ulicích.*

Hle, jak velkolepé je žít, i když jen čekáš u cest, po
kterých se jich tak málo vrací z Velké války. Snad
právě bolest naučí je hubit bolesti, stejně jako štěstí
naučí ty druhé rozmnožovat štěstí!

Zvonek. Povondrovi prudce vstanou.

OBA To bude on...!

*K jejich úžasu vejde však Bondy, mladší než
kdy v minulosti.*

POVONDRA Ježíšmarjá, pane president... voní to
to... oni jich neto...?

BONDY 2 Vy si mě asi pletete s tatínkem, vidíte? Já jsem Norbert...

POVONDRA Namoutěduši – pan Nora – tak voni to přežili! A tatínka tam... a mamínku... a sestřičky taky...? No jo, dyť i my to měli těžký, samej poplach a kale nic k jídlu a teď na samej konec...

Povondrová se rozplácě.

... no tak, mamínko, nemaluj čerta na zeď... Frantík nám zmizel, pane Nora, jen se začalo střílet, a doteď se nevrátil.

BONDY 2 To ještě nemusí nic znamenat...

POVONDROVÁ začne v slzách rolovat koberec Já jim to zabalím, mají tu všechno nachystaný, my se jen báli, aby nám na to neskočili, tak sme to měli jako svý, ale chodilo se po tom jenom v bačkorách...!

BONDY 2 Vy jste se k nám zachovali moc pěkně, paní Povondrová, a tak jsem chtěl prosit – nechte si aspoň tenhle za to riziko, pro chlapce... pardon...

POVONDROVÁ Jen si to vezou, pro mě nemá nic vert, jenom František aby se mi vrátil...

POVONDRA Svatá pravda, pane Bondy, člověk si tak povídá, kolikrát mocí mermo chtěl tohle nebo onohle, a teď kdyby se moh vrátit, že by chtěl úplně jiný věci...

BONDY 2 To samé říkal tatínek t a m, víte...?

S rámpusem vpadne do místnosti dvacetiletý Frantík, ověšený zbraněmi a doprovázen stejně starou dívkou s páskou Červeného kříže, která zůstane bez povšimnutí u dveří.

FRANTÍK Rozchod! Nezmokli jsme, už jsme tu. Huráá!

POVONDROVÁ Frantíku! No ne... no ne... no nemáš hlad?

FRANTÍK Tati – a zajali jsme jednoho generála!

POVONDROVÁ No ne... zuj se, Frantíku, ať nezašlapeš ten tébich...

Ulpí pohledem na koberci.

POVONDRA Nic naplat, máme hrdinu, matko, dones ten ajrkoňak ze Strašecí, tak to je náš Frantík, pane Bondy, Frantíku, to je pan Bondy, jak tě jednou zval k nim na zahradu, když jsi měl spalničky, no, co tam, to tam, hlavně, že je to za náma a můžem zas otevřít firmu, co je pravda, pěkně je pan prezident vyšplích, jak to předal tomu Hardenovi, von Frisch z toho nakonec musel udělat podnik, co sbíral starý kosti a kůže...

BONDY 2 Já to asi neotevřu, pane Povondro... vám se přiznám, já se těch Mloků vždycky trochu bál...

POVONDRA Co nepovídají! Jako náš Frantík!

FRANTÍK No to jsem byl ještě malej... a tati, jel na nás tank a já se vůbec nebál!

BONDY 2 Víte, já myslím, že teď lidi musí napřed zničit všechno, čeho se kdy báli, řekl bych dezinfikovat, aby z toho nevzešla nová nákaza.

DÍVKA MILENA Taky hlásili, že se vzdalo Japonsko! Prý se kus Japonska propad v moři!

POVONDRA No tak sláva. V moři, povídáte?

FRANTÍK Prý z ničeho nic. Prý tam zařvalo na sto tisíc Japonců!

POVONDROVÁ *bledí stále na koberec a osměluje se k činu* No ne...

POVONDRA No jo... pan Bondy tam jednou psal jedný firmě, aby nám zaplatila, ale ten majitel radši spáchal harakiri, pamatuješ, mamínko? On Japonec to tak nebere... co vy si račte přát?

Teprve nyní si všiml dívky.

FRANTÍK To je... Milena... ona tam byla s náma...

POVONDRA Těšilo nás, těšilo, slečno, jen se ne-
zdržujte, jistě vás taky čekají, na některý věci má
Frantík ještě moc času ...

*Za stálého potřásání rukou ji vystrkal ze dve-
ří, aniž se Frantík, řinčící zbraněmi, zmůže
k odporu.*

FRANTÍK Ale tatí ...

POVONDROVÁ A víš, Frantíku, co se ještě stalo?
Pan Bondy nám nechal tuhleten těbich, necháme to
chlupci do výbavy, Frantíku, tak poděkuj uctivě ... !
CHŮR

V tento tak úchvatný čas,
kdy o pár zpráv není nouze,
v čas, kdy i nejmenší list
den ze dne tučné má sousto

à la Čínu vzal Mlok
či Právě dobublal Island,
zní jak prastará báj,
že kdysi pár tisíc mrtvol
z míry vyvedlo svět.

Leč začátky bývají trudné!
Nejtěžší početní příklad,
s kterým kdy zápolil Einstein,
zněl Jedna a jedna ...

Nejhorší mrtvý je prvý.
Člověk se smíří se vším.

Ze všeho nejdřív s krví.

ŠÉFREPORTÉR A život - jak se trefně říká - šel
dál ...

*Novináři vpadnou do baly, kde pracují bzu-
čící automaty. Pod velkými blikajícími pís-
meny S-TRADE objeví se na plošince Ta-
jemník a Harden.*

TAJEMNÍK Gentlemen, nemusel bych vám předsta-
vovat generála Hardena, kdybych zároveň neuváděl

poprvé nového presidenta Mločího trustu, jehož dílo,
organizaci Mločího trhu, právě obdivujete.

Slabý potlesk. Chtějí fotografovat.

HARDEN No foto! Foto potom! Gentlemen. Při slo-
vě trh ožijí patrně ve vašich představách obrazy, které
tam uložilo dětství.

Sjede barevný obraz: trh na krávy.

Zde nic podobného. Salamander Trade, zkrácené
S-TRH, je přehlídkou poslední techniky, která posu-
nuje milionové masy Mloků bez zásahu lidské ruky
a při nehumánnějších podmínkách.

*Další barevný obraz: Mloči pod sprchami
jsou automaticky krmení.*

Automaty zajišťují selekci v ohradách, krmení, dopra-
vu, prodej a inkaso dle okamžitých burzovních tarifů.

*Na automatech v hale svítí nápisy LEA-
DING 63, HEAVY 317, TEAM 648, PÓVL
O.08!*

REPORTÉR 15 Co je to?

HARDEN Leading jsou vybraní inteligentní Mloči,
s výcvikem dozorců mločích kolon. Heavy - těžcí atle-
tičtí dvouročáci - pro hrubé terénní práce: 317 dolarů
za šestičlennou četú. Team - běžní pracovní Mloči;
cena za dvacetičlenné mužstvo. Póvl - méněcenní Mlo-
ci; cena za 1 kg živé váhy. Maso Mloků nepoživatelné,
přesto nakupování zejména průmyslem karbanátků.

*Zazní poplašené zvonění. Velká čísla rychle
klesají: 63, 62, 61 - 317, 314, 311 - 648, 638,
628 - - - Štěkne siréna, pohyb se zastaví.
Vteřinu klid, pak začnou ceny důstojně stou-
pat, automaty bzučí jako dřív.*

REPORTÉR 16 Co to bylo?

HARDEN Nabídka Mloků na světových trzích nepatrně převýšila poptávku. Důsledek – pokles cen. Elektronkový mozek zastavil prodej, kursy se ihned vrátily. Ještě dotazy?

REPORTÉR 15 Co konkurence? Bojíte se konkurence?

HARDEN Jednak – S-trust kontroluje všechna naleziště, jednak – dodává na trh pouze samce.

REPORTÉR 16 Proč je prezident voják? Mají Mloci vojenský význam?

HARDEN Gentlemen! Víím co je válka. Mohl bych si přát novou?

Zpívá

Zná voják války děs, a tudíž
ve jménu zmaru války budiž
teď voják prezidentem, pánové!

Národy chtějí mír. Mír chce blahobyt. Blahobyt chce Mloky. Mloci chtějí vysokou organizovanost. Proto jsem byl zvolen.

TAJEMNÍK Lights!

Zaplanou reflektory. Na plošinku vyjde mladá žena v elegantní zástěrce a s vařečkou v ruce, chlapeček v koubojském a dívka v bířmovacím. S Hardenem utvoří tabló šťastné americké rodiny. Reportéři fanaticky fotografují, Harden zpívá.

HARDEN

Ať potvrdí i toto foto:
svět dost má béd, a právě proto
buď voják prezidentem, pánové!

CHÓR

Ach, jak ty roky běží,
že spočítáš je stěží,

hned léto je, hned sněží
a hned je léto zas,
však na tom nezáleží,
to všechno se dá přežít,
horší, že Harden těžší
teď Mloky jako ďas!

Na jedné půlce světa
průmysl mocně vzkvétá,
Harden má velká léta
a svět je na něj hrd,
už netrhnu se doky
a dmou se lodní boky,
ty lodě vezou Mloky
a Mloci vezou ...

Ostře vpadne komentátor filmového týdeníku, jebož tempo se zrychlilo úměrně době:

Komentátor

Obraz

... Čtvrt miliardy Mloků zakoupila společnost Air France pro stavbu těžkých leteckých ostrovů na linii Maděira-Bermudy.

Na mapě Tichého oceánu postupuje silná přerušovaná čára.

Tento snímek z Holandska bude brzy patřit historii. Sto miliónů Mloků navždy likviduje ohnisko zátop.

Zatopená přímořská oblast. Auta jedou naplň ve vodě. Řidiči se zubí.

Svatá kongregace projednala stížnost německých věřících na nelidské zacházení s Mloky. Rozhodnuto, vysílat s každým nákladem lodního kaplana.

Shromáždění kardinálů v Římě.

Britský premiér Bright prohlásil v horní sněmovně, že Anglie nezaměstná jediného Mloka podle platného zákona o potírání obchodu s otroky.

Pracující Sydneye demonstrovali za požadavek, aby byl na Mloky uplatněn přistěhovalecký zákon, protože ohrožují zaměstnanost.

Také moravská obec Vladislav zažila vzrušující událost, když se na komíně staré cihelny usadil neobvyklý host!

V projekčním paprsku se objeví vyjevený Frantík.

FRANTÍK Prosim vás, není tu doktor? Mé ženě se udělalo zle ...

Film doběhne, zůstane jen obdélník světla z projekce, bouchnou dveře, rozjíždí se auto, zavýje signál první pomoci. Frantík si nervózně zapálí; potom spatří Šéfreportéra.

Taky čekáte? Nejhorší je, když člověk nemůže nic dělat!

ŠÉFREPORTÉR Kdybyste mohl, dělal byste?

FRANTÍK Jak se můžete ptát? Víte, co ona je za člověka? Když jsem chytil tyfus, dala se přeložit na infekci a brala si k denním službám noční u mne. A já tu teďka stojím a kouřím si!

Ze tmy vystupuje dlouhá prkenná obrada s tabulkami S-FARM!

Nábřeží Temže. Big Ben. Parlament.

Policie na koních rozbíhá brutálně zástup s cedulemi NO SALAMANDERS!

Občané s dětmi se sbíhají na náves.

Na komíně čapí bůždo.

ŠÉFREPORTÉR Víte, že Harden koupil už sto tisíc kilometrů mořského břehu? Tam všude se za Ohradou množí Mloci.

FRANTÍK Vaše starosti bych chtěl mít!

Ozve se dětský křik a Frantík se řítí v tu stranu s voláním

Tady! Antonín! Bude se jmenovat Toník!
CHOR Lidé! Nebuďte chudí duchem ...!

K Obradě nesou dva ministranti štafle; stoupa na ně kardinál s megafonem. Po celou dobu scény sem doléhá mírné mločí mlaskání Najf, najf, tc, tc ...

KARDINÁL I pravil Pán: nechte dítek přijíti ke mně! Protože pak některá pyšná knížata světská zahrazují cestu k Němu palisádami, jde Církev sama za svými dítky. Neboť pravil Pán: pouze mnou spasen budeš! A jsem-li Mlok a vím-li, že dle Písma svatého nemám podíl na milosti Boží, tím vděčněji přijmu blahovůli Církvě, že na mne chce památovati zvláštní modlitbou za nevěřící. Neboť pravil Pán ...

Přibývají štafle i agitátoři s bláznými troukami stále většími. Jejich pomocníci zatím vylepují plakáty: MLOCII! JSME ZDE! Otec, Syn & Duch svatý. – MLOCII! S NÁMI NEZABLOUDÍTE! z. internacionála. – SOLCHE ERFOLCHE ERREICHTEN NUR DEUTSCHE MOLCHE! – MLOKYNĚ NEBUDOU OTROKYNĚ KUCHYNĚ!

PASTOR Bratří Mloci! Učení protestantské, vzavši svůj původ i název protestem proti římským dogmatům, přiznává každé bytosti, tedy i Mlokům, rozum a tudíž i schopnost pochopit učení Kristovo. Proti hanebným odpustkům nabízejí vám vaši Bratří toto původní Pis-

mo svatě, jež má vedle Pravdy Páně a přístupné ceny další přednost: nepromokavý papír. Bratří...

PŘEDÁK Dělníci moře! Nadchází chvíle, kdy si nutně počnete uvědomovat celou tíhu svého otroctví a domáhat se svých práv jako třída i jako národ. Druhá internacionála, která nenašla, bóhužel, pochopení mezi dělníky souše, nabízí vám, dělníci moře, nezištnou pomoc při organizaci stávkových, podpůrných i veškerých jiných fondů. Dělníci moře...

MUŽ S JIZVOU *velmi podobný von Frischovi* Kameraden Molchen! Ani nepřátelé nepopírají, že první vaši nádhernou stopu našel německý učelec Scheuchzer u německého Oeningen! Pouze rozptýlu do jiných pásem děkujete za svou dočasnou degeneraci. Kameraden! Vaše pravlast volá! Navráťte se do jejího pralúna i s těmito pragermánskými prabřehy! Vaše heslo: MOLCHE HEIM INS HAUS UND JUDEN HERAUS! Kameraden...

SESTRA POVONDROVÁ Mlokyně! Ženy a matky! My, vaše sestry, jsme rozhořčeny skutečností, že se musíte pohybovat bez nejmenšího oděvu, což zajisté uráží váš stud a dotýká se i našich studů. Přispějte na naši rozhodnou akci, jejímž cílem je opatřití vás vhodnými sukénkami, nejlépe s všitou gumičkou. Mlokyně...

Pomocníci přitom malují i vylepují na Ohradu hesla. Předchozí řečníci se dostali do vzájemných konfliktů. Rozeženou je psi, zuřivě dotírající na plot, za nímž zní poděšený mlas-kot.

ŠÉFREPORTÉR Jen psi se s Mloky nikdy nesmířili!

Ti psi mají čich, pánové, proč nikdo nedá na ty psy...?

– Pokračujeme...

CHÓR zpívá

A zas ty roky letí
a děti mají děti

a vánoce se světlí
a vítá Nový rok,
jen podle reportéru
máme teď Mločí Ěru
a velkou kariéru
zaručí pouze Mlok!

REPORTÉR 17 Budova parlamentu prožívá dnes historický den, když se v ní shromáždili všichni poslanci. Banky, průmysl, armáda – lesk a síla čtvrté republiky svítí v tomto sále... kam právě vstupuje očekávaný vzácný host, dr. Charles Mercier, první učený Mlok, jenž má být dekorován stuhou Čestné legie za svou proslulou Teorii kuželoseček!

Vzrušený šum. Malé stvoření v pelerině se motá pod dlouhou předsednickou tribunou.

BONENFANT Chère ami, ici!

REPORTÉR 17 Akt je myšlenkou – a lze říci i labutí písní – předsedy sněmovny M. Bonenfanta, jehož někdější politická hvězda rapidně zapadá.

Zřízenci s vodními rozprašovači vedou Mloka k elegantní vaně pod tribunou. Zamotal se a upadl do ní. Poslanci diskretně kašlou.

BONENFANT Mesdames, messieurs, mám dnes čest uvítat na půdě parlamentu vynikajícího představitele vědeckého života našich hlubinných sousedů.

Potlesk. Mlok se noří do půl těla z vany a klaní se, cukaje těžce žábami. Pak opět mizí ve vaně.

Je to poprvé v dějinách civilizace, kdy si Země a Moře podávají – pod mým předsednictvím – ruce ke spolupráci, a je to zároveň poprvé za dobu mého předsednictví, kdy se schází celá sněmovna. Jaká perspektiva, že naše vlast překročí vlastní břehy, dobudě mořských

den a připojí k moudré Metropoli dynamický Oceán. To je nepochybně i motiv dnešní vaší účasti, neboť silně pochybuji, že hoříte poznat teorii kuželových seček. Něco za něco, pánové: očekáváte-li od této skutečnosti nové obrovské obchodní možnosti, očekávám oplátkou já své zvolení prezidentem republiky, neboť pouze silná osobnost, vybavena plnými mocemi a nezávislá na vrtoších tohoto shnilého orgánu, může přivodit nový a netušený rozmach naší milované Otčiny. Kdo je, pánové, pro?

Po celé délce tribuny vyostanou proti poslancům parašutisté se samopaly. Tebdy se ve vaně opět vztýčí Mlok, na očích brýle, v tlapkách text přednášky.

MLOK Teolie kuzelosecek...

Jeden z parašutistů se ulekne a pustí do Mloka dávku. Mlok se zhroutí do vany.

BONENFANT Pardon... Kdo je, pánové, pro?

Pak již blasují pro všichni poslanci.

Děkuji vám.

Odpočoduje v čele svých ozbrojenců.

ŠEFREPORTÉR K vnitrozemským státům dolétl ohlas událostí dík cestovatelům.

HLAS VE TMĚ Tři stá šedesátá pátá reportáž vás tentokrát zavede na ostrovy Galapagos, opředené i tak mnohými bájemi.

Na scéně přední část dvou speciálních aut. Za nimi ubíhá v zadní projekci skalnatá krajina.

REPORTÉR 18 Jiří!

REPORTÉR 19 pravil jsem, přidav předtím plyn a vy-

kloniv se z okna, předjížděje první osmsetpětku.

REPORTÉR 18 Co?

REPORTÉR 19 pravil ze sousedního vozu Jiří, zastaviv magnetofon, jímž za jízdy zachycoval přírodní zvuky a domorodé písně, neboť dvě hodiny, plánované k prohlídce souostroví Galapagos, nám věru neskýtaly času nazbyt.

REPORTÉR 18 Stůj!

REPORTÉR 19 zvolal jsem, neboť jsme jeli bez zastávky šestnáctou hodinu a život se hlásil o svá práva.

Projekce se zastaví, cestovatelé vystoupí z vozu a cvičí.

Rychle jsme mu spláceli nezbytnou daň, když tu se za námi znenadání ozvalo:

MLOK Soudruzi jsou Cechy?

REPORTÉR 18 Kdo tu mluví?

REPORTÉR 19 zvolal Jiří užasle.

MLOK Promiňte, soudruzi!

REPORTÉR 19 pravil černý Mlok s knihou v ruce, jež hož jsme si předtím nevšímalí,

MLOK nemohl jsem odolati, slyse prvně český hovor.

REPORTÉR 18 Vy umíte česky?

REPORTÉR 19 užasl Jiří poznovu – a právem.

MLOK Náhoda mi zanesla do rukou tuto knihu,

REPORTÉR 19 pravil Mlok a podal nám brožuru Česky pro Mloky, jež nesla stopy pilného používání.

MLOK Stala se mi zdrojem zábavy i poučení. Bohužel, je zde málo pečlivosti ke konverzaci, a tak si ani nejsem jist, cíká-li se diskuse nebo diskuze.

REPORTÉR 18 Ovšemže diskuse,

REPORTÉR 19 pravil jsem.

REPORTÉR 18 Naopak: diskuzel!

REPORTÉR 19 zvolal Jiří.

MLOK A co je nového v srdci vaší socialistické vlasti, zlaté stovčezaté matice Praze?

REPORTÉR 18 Ó, ta roste podle územního plánu!

REPORTÉR 19 pravil Jiří potěšen.

MLOK Pak je vás pracující lid zajisté naplněn oprávněnou hrdostí?

REPORTÉR 19 zeptal se náš přítel dychtivě.

REPORTÉR 18 Zajisté, avšak odkud to víte?

MLOK Tak to stojí v mé knize,

REPORTÉR 19 pravil malý besedník s ulehčením –

MLOK a bál jsem se zklamání. A zda-li pak ještě visí na mostecké věži hlavy kritizovaných českých pánů?

REPORTÉR 18 Už dávno ne!

REPORTÉR 19 pravil Jiří, poněkud překvapen.

MLOK To jest věru škoda,

REPORTÉR 19 pravil sympatický Mlok,

MLOK ze tolik památek vzalo za své zradou západních spojenců. Jaké stěší, ze se dochoval alespoň genitiv záporu.

REPORTÉR 19 Svět je veliký a na cestu Galapagosem zbyla necelá hodina. Pražské redakce jsou neúprošné. Museli jsme dál. Jiří se otázal:

REPORTÉR 18 Co byste vzkázal našim posluchačům, pane... pane...

MLOK Jmenuji se Jan Ludvík Drda – Askenazy,

REPORTÉR 19 pravil Mlok ostýchavě.

MLOK Vybral jsem si to jméno ze své knížky, neboť se mi zdálo v Cechách nejrozsátenějším. Nuze, povězte svým krajanům, aby jiz nikdy nepropadli nesvornosti a věnovali největší možnou péči rozvoji zemědělství. Končím s vasím bardem: Dál, národe nás drahý, jen tak dál a stále vpřed!

Cestovatelé již usedli k volantům, zadní projekce se dá do pohybu, objeví se v ní Mlok, jenž se zmenšuje, mává a volá

Na shledanou na pcístí Spartakiádě

REPORTÉR 19 Odjížděli jsme zamyšleni. Náš přítel

stál na skalisku a volal. Jeli jsme s Jiřím okno vedle okna. Jiří pravil:

REPORTÉR 18 Co to volal?

REPORTÉR 19 Nevím... ale znělo to jako Pozdravujte profesora Broušila!

Exotická budba uzavře pořad. Pětapadesátiletý Povondra na kanapi vystřihuje z novin a lepší výstřižky, zatímco obě Povondrové štupejí ponožky před velkým radioaparátém.

POVONDRA Vidíte, jak nás krze Mloky znají až u protinožců? A tady zase čtu, že počet Mloků překročil už jeden bilion. Víš co to je, matko? To je hodně! Půjč mi ty nůžky...

MILENA Těch papírů, co tatínek polepí...!

POVONDROVÁ Milá holka, pamatuj si, muskej je dílem blázen a dílem děcko. Ať si spánembohem lepí, než aby mi hospodoval nebo lítal za ženskéjma. Však bys měla Frantíka taky přitáhnout!

MILENA On je pořád v práci. Dneska je jiná doba, maminko...

POVONDRA Tak. Tak. A já řeknu rovnou – velká doba! To je větší pokrok než objevení Ameriky... a když si člověk představí, že nebejt jeho...

FRANTÍK už třicetiletý, přichází z práce a líbá se s Milenou Dobrý večer. Co kluk?

MILENA Spí, Frantíku, spí... půjdem dneska taky brzo spát, chceš?

FRANTÍK - Víš, co se stalo? Víte, co se stalo? Budu městský nadvodný!

VŠICHNI Nadvodný???

MILENA Přes celou Prahu...

POVONDROVÁ No ne! To nám zavedou služební vodu, víd?

POVONDRA Gratuluju... gratuluju ti, máš bejt pokom...! Matko, je eště ten ajrkoňak ze Strašecí? Já

taky, když tehďá u pana Bondy zazvonil ten kapitán, jsem ho moh klidně vyhodit a celej svět vypadal možná jinak...

FRANTÍK To je právě ta věc, tatínku... mě teď budou přísně posuzovat... a kdyby se někdo dověděl...

Zablouďi očima k výstřižkům.

POVONDRA Co...? No dovol? Že státy rozšiřujou krze Mloky svý břehy do moře a nevedou války, to je špatný??

FRANTÍK Které státy ale! Copak nevíte, že je to svinstvo?

POVONDRA Tak prrr! Pan Bondy a svinstvo – o tom já bych musel vědít!

FRANTÍK *začne ztrácet trpělivost* Prosím vás! Vždyť to byl prachsprostý buržoust!

MILENA Já odestelu, ne?

POVONDRA Buržoust jo, to snad, ale jinak slušnej člověk, ne že ne, přestože byl teda žid! A byli byste rádi, kdybyste ty Mloci měli. Jenomže vy máte místo nich – hadry, kosti, kůže!

S odporem odbodí služební čepici.

FRANTÍK Heleďte se, tatínku, my tu nemusíme bydlet!

POVONDRA To ne, to nemusíte.

FRANTÍK No jak to... my musíme!

POVONDRA To jo, to musíte.

MILENA Pojď si lehnout, Frantíku!

POVONDROVÁ Jdi si lehnout, Frantíku!

FRANTÍK *vypadá, že někoho zakousne, ale pak si jde lehnout* Dobrou noc!

Práskl dveřmi.

POVONDRA Dobrou noc!

MILENA *plačky odchází za ním* Dobrou noc...

POVONDROVÁ *volá smířlivě* Dobrou noc... Proč seš na něj takovej! Za to nemůže, když eště nedostali byt...

POVONDRA Já nejsem takovej! Proč to schraňuju? Pro sebe? Abyste v y měli na mě památku! Tehďá, když zazvonil ten člověk u pana Bondy, já si moh klidně ušetřit schody. Někdy zazvoní chlap, vypadá jak baron a je to agent s ledničkou. Jindy přijde takovej strejc – a koukej, co z toho pojde. To je moje dílo a já nesvolím, aby ho nákej usmrkanec špinil!

Tma. Zvuk leteckého motoru, který se úplně přiblíží a opět vzdaluje.

ŠÉFREPORTÉR A nyní – historie závěti, která změnila světový poměr sil. Snímek originálu získán přes sklo pavilónu pro choroby infekční nemocnice v Motole.

Hardenova pracovna. Harden se po letech ještě víc podobá Vantochovi až na moderní oblek. Tajemník drží v ruce telegramy a vizitku.

TAJEMNÍK Německo znovu žádá povolení nákupu Mloků.

HARDEN Připravit veřejné mínění.

TAJEMNÍK Mloci objednali řadu strojových konstrukcí dle vlastních nákresů.

HARDEN Dodat, zvýší-li pracovní výkon.

TAJEMNÍK Osoba z východní polokoule žádá naléhavě přijetí. Údajně váš zájem...

HARDEN Bondy...? My goodness! Bondyho syn! Sem s ním!

Bondy z vstupuje.

Harden. Křeslo! Whisky? Letadlem? Unaven? Rád vidím.

BONDY 2 Bondy. Dík. Trochu. Ano. Ani ne. Já rovněž...

HARDEN Úžasná podoba! Otec byl schopný člověk.

Na svou dobu. Co firma? Nyní sběr surovin, tuším?

BONDY 2 Dal jsem to zaměstnancům...

HARDEN Sorry, zapomněl! Kuriózní. Co teď?

BONDY 2 Já jsem lékař... hepatitida je můj obor...

HARDEN Co to je? Má to někdo?

BONDY 2 Totiž... populárně se tomu říká žloutenka... infekční...

HARDEN Á! Dobrá nemoc: zlá. Může-nadělat peníze. Kolik berete? Mezi námi!

BONDY 2 Já? Asi dva tisíce...

HARDEN Kolik pacientů za měsíc?

BONDY Asi sto...

HARDEN Fít! Dvakrát sto tisíc měsíčně - to jde.

BONDY 2 Totiž...

HARDEN Mnohé vysvětleno. Upřímně: čekali jsme konkurenci; otec nám předal pouze část nalezišť.

BONDY 2 Já jsem byl proti Mlokům, víte?

HARDEN Velmi chválím. Tam jsou jiné podmínky. Máte proletariát...

BONDY 2 Jenže si teď myslím... pane Hardene, promiňte mou smělost... proč vy chystáte válku?

HARDEN Sorry, Mr. Bondy! Nejsem diplomat a dávno ne vojevůdce. K válce je nutná armáda!

BONDY 2 Vy ji máte...

HARDEN Naši Mloci staví pevniny, Mr. Bondy. Čtěte noviny.

Bondy mu je beze slova podává.

To...? Potopení ostrova Bikana bylo vědecky objasněno: vulkanická erupce. Vše?

BONDY 2 A... tehdy to Japonsko? Pane Hardene, vy si myslíte - hloupý doktůrek. Pokud jde o tu - hepatitidu, máte pravdu, o té vím tak málo jako všichni doktoři, ale o Mlocích... já jsem totiž, pane, přece jen Bondy!

HARDEN Mr. Bondy, rád jednám stručně. Chcete se stát mým společníkem?

BONDY 2 Ne, to ne, já se jich štítím...! Oni jsou jako infekce...

HARDEN Tak oč vám vlastně jde?!

BONDY 2 Pane Hardene, půlka světa je vaše, k čemu potřebujete druhou? Zrušte tu armádu!

HARDEN Jak si to představujete?

BONDY 2 Nebo ještě líp - nechte toho vůbec. Já nepopírám, že na Mlocích něco je, ale ať nejdřív prozkoumá věda, kam se s tím dá jít, aby z toho měl užitek celý svět.

HARDEN Bondy... mohu vám tak říkat? Ještě whisky! Mluvíte nemoudře. Kdyby žil váš otec, řekl by vám to první.

BONDY 2 Tatínek se taky zmýlil...

HARDEN Spíš - prokalkuloval. Styl vašeho otce byl - bez urážky - trochu secesní... je takový styl, ano? S těmi nesmyslnými ozdobami a ohledy. Dnešek potřebuje robustní silovou koncepci. Zaváhat - znamená dát se bez milosti sežrat konkurenci.

BONDY 2 Jenomže... když někdo poruší rovnováhu sil, obvykle mu to přijde líto... totiž té příležitosti. A člověk tady píchá Gamaglobulin, aby lidi nedostali infekci a ví, že se chystá něco mnohem strašnějšího... pane, vy nemáte děti?!

HARDEN Měl jsem. Dvě. Umřely na infekci!

BONDY 2 To je mi... to je mi strašně líto...

HARDEN *napil se a potlačil vteřinu dojetí* Dramatizujete, kamaráde. Myslete: když to nakrásně udělám, zhroutí se okamžitě celý náš průmysl - a převahu máte zas vy. Víte co, nechme to osudu. Nebo nebesům. Nebo dějinám - na co věříte.

BONDY 2 To je nepříjemné... to mne totiž nutíte udělat, co jsem nechtěl.

HARDEN Co?

BODNY 2 Já totiž v takovém případě budu muset oznámit zbylá naleziště druhé polokouli... kvůli té rovnováze, chápete?

HARDEN A vaše zásady?!

BONDY 2 Ono se na ně nesmí hřešit, pane Hardene. Ale kdybyste to chtěl přece jen zastavit...

HARDEN Bondy, nebuďte dítě! Já nemohu! Vy dokážete pochopit: každý člověk má poslání – to musí splnit. Někdo vychovává děti... jiný krásně padne v čele vojska! Vy jste mohl být multimilionář – volil jste žlutou barvu! Proč? Protože jste musel. Mé poslání je – přidat k době kamenné, bronzové a nevíme jaké, dobu mločí, a já to dokážu, na to jed!... to je – to je otázka s vědomí, pochopte to, Bondy!

BONDY 2 To je mi tedy moc líto, pane.

HARDEN Nedělejte to, Mr. Bondy! Museli bychom se bránit!

BONDY 2 Bráním se já, pane Hardene. Na shledanou.

Odejde, ale ještě se vrátí.

Pardon... nemáte náhodou prášek? Já strašně špatně snáším letadlo...!

HARDEN Ovšem. Rád. Já taky...

Bondy zapije prášek a odejde definitivně. Síla zvuk letadla. Harden praví Tajemníkovi, jenž vešel.

Ten člověk se nesmí vrátit do Evropy!

Zpívá

Otýpky citů velkolepých
i pouhý soucit je dnes přepych!
President vůbec nemá srdce mít.
Boj o svět není dětský výlet,
v boji se občas musí střílet...

Zvuk letadla je přerušen výbuchem.

TAJEMNÍK Letadlo, kterým se vracel do vlasti dr. Bondy, nad Atlantikem havarovalo.

HARDEN *dozpívá* President vůbec nemá srdce mít!

ŠÉFREPORTÉR V Motole byla otevřena závěť Norberta Bondyho, který oznámil plány neznámých mločích nalezišť.

HARDEN Sorry, Bondy... proč jste to neřekl!!

ŠÉFREPORTÉR Tak dali Mločí světu rovnováhu.

CHÓR *přináší tabulky z počátku druhé půle*

Jsou časy, kdy čas plyne,

co noha nohu mine,

a časem časy jiné,

ničící orloje,

jak se ty časy mění,

změny jsou každodenní,

co bylo, to už není,

a co nebylo, je.

Naráz tabulky obrátí. Názvy se ujednotily:

NÁMĚSTÍ GENERALISSIMA BOLŠOVA,

NÁBŘEŽÍ GENERALISSIMA BOLŠOVA,

NÁDRAŽÍ GENERALISSIMA BOLŠOVA,

TRÍDA GENERALISSIMA BOLŠOVA,

MOST GENERALISSIMA BOLŠOVA,

ULICE GENERALISSIMA BOLŠOVA.

Pochodová znělka rozhlasových novin.

REPORTÉR 20 *v plavkách na podvozku televizní kamery, za níž nesou technici v plavkách svazky kabelů.*

Delegaci baltických Mloků, která si přijela prohlédnout naše vodní díla, pozdraví teď místopředseda Spolku zaměstnanců ve vodárenství a mléce, soudruh Povondra.

FRANTÍK *rovněž v plavkách a ve vysokých rybářských*

botách, s papírem v ruce Dovolte mi, abych jménem všech našich pracujících ve vodárenství a mléce pozdravil co nejplamenněji na této staroslavné půdě Karlových lázní vás, s nimiž nás pojí nejbojovější pouto. Vždy jsme tušili, že jste signální polnicí pokroku, avšak skličovalo nás, že plodů vaší práce užívají nepřátelé pokroku. Nyní se situace změnila. Těž my máme Mloky, své Mloky, naše Mloky, Mloky, jimž navrátíme lidskou hrdost a s nimiž ruku v ruce splníme naše budovatelské úkoly pro štěstí našich dětí.

Dvoá stále výraznější znamení komusi ó zákulíší.

Můžeme tedy směle zvolat do tváří všech pochybovačů: ano, teprve nyní žijeme velkou, ba přímo historickou dobu!

Vystoupí ztrémovaný chlapec, lišící se od Frantíka v Novém Strašecí toliko červeným šátkem na krku.

REPORTÉR 20 Kulturní vložku vyplní pionýr TONIČEK Povondra!
TONÍK

Draží pionýři Mloci,
my vám poděkovat jdeme,
budujete ve dne v noci,
aby rostla naše zem,

vám též poděkovat chceme,
že též vy, svazáci Mloci,
zbudováváte tu zem,
již nám budovali otci,

a též my jsme hotovi
zbudovat, co v naší moci,
bychom byli taková,
jako vy, soudruzi Mloci!

Skandovaný potlesk a volání „Ať žijí naši Mloci! Ať...“

ŠÉFREPORTÉR Takový byl podíl umění na polidštění Mloka.

REPORTÉR 21 Ici Television Paris, mesdames, messieurs, zhlédnete poslední drama naší nestárnoucí Františky Saganové – DOBROU NOC, MLOKU!

Celek koupelny, zařízené jako moderní ložnice. Pod sprchou postel, přes ní leží Mlok, nad ním se sklání Lucie ve večerní róbě.

Polodetail Mloka, jenž těžce dýchá.

Polodetail – Lucie pokorně točí koboutkem. Náble dušené vybuchne.

Z detailu Mloka, který ji smutně líbá, na celek, do něhož náble vcbází reportér 21 v doprovodu dvou francouzských důstojníků.

LUCIE: Petře! Proč jsi Petře! Proč jsi Mlok? Proč jsi vůbec? Proč?

PETR: Lucie... pokrop mě...! Je mi sucho.

LUCIE: Ano, miláčku. Už je ti mokřejší? Voda, voda, samá voda! Proč mě trápíš? Proč musím spát s jinými, když miluju tebe? Proč, proč, ty zvíře!!

PETR: Právě proto, drahoušku...!

LUCIE: Pomóoc...

Titulek: ZÁVADA NENÍ NA VAŠEM PŘIJÍMAČI. Scéna pokračuje ve studiu. Ke skupině přibíhá štáb.

REŽISÉR Uklidněte se, Brigitto! Pánové, kdo vás pustil? Toto je soukromé televizní studio!

DŮSTOJNÍCI *libají umělkyni ruku* Výjimečný stav,
madame!

HEREC-MLOK *sejme latexovou masku.* Gastone,
koňak!

REPORTÉR 21 Kamera! – Voláme všechny francouzské lodi od rybářských po válečné, aby se vyhnuly Kanálu la Manche pro nebezpečí mořských explozí! Opa-
kuji: voláme všechny francouzské lodi...

CHÓR

Moře hřmí, moře požáry hoří,
zuří bouře, páří kouře,
co se to bojí v moři?

*Vbíhají úporně bojující fotbalisté, avšak jsou
zastaveni reportérem 22, jehož doprovázejí
dva důstojníci ve skotských sukénkách.*

REPORTÉR 22 Sorry, gentlemen, vláda vám nerada
káží zábavu, avšak podle sdělení Admirality napadla
mločí posádka francouzské pevnosti linie, vybudované
tajně na dně Kanálu, mírumilovné Mloky Jejího Veli-
čenstva, zabývající se údržbou vodních děl. Vláda vás
žádá o menší pohotovost.

ŠÉFREPORTÉR President Bonenfant se ve smyslu
svých plných mocí jmenoval diktátorem.

BONENFANT *na koni v lóži* Pravda je taková, že
britští koloniální Mloci napadli vodními děly – která
sami cynicky přiznávají – Salamandry páte republiky,
budující na dně Kanálu protiváhu tajné linie britské.
Lev skočil, avšak vylámal si zuby.

ŠÉFREPORTÉR Britský premiér přerušil po čtvrté
v dějinách světa weekend a vrátil se do Londýna.

BRIGHT *v protější lóži se sadou golfových holí* Fran-
cie opět jednou zradila své závazky, když místo společ-
ného pronikání na východ zahájila soukromé napoleon-
ské dobrodružství. Galský kohout se bude nyní musit
ochraptěle omluvit.

BONENFANT Francóuzi! Kdo po nás žádá omluvu?

Ti kdo brutálně upálili ve městě Orléans naši Pannu!

BRIGHT Britové! Ani vlastní francouzské statistiky
neregistrují v metropoli šestnáctiletou pannu!

BONENFANT Francie se stala opět velmocí a ne-
strpí slinu na tváři svých dědů, otců, manželek, dětí
ani Mloků! Francie žádá satisfakci, a proto mobilizují
deset ročníků námořnictva.

BRIGHT Velká Británie žádá omluvu, a proto sou-
středuje v Portsmouth všecko své loďstvo. God save
the King!

BONENFANT Allons enfants!

CHÓR

Už

řehtají tanky,

už se vzpínají kly,

chřestí kotvy,

vše se k Veliké válce chýlí,

smrtky lačné hrobů rubáše škrobí si!

Kdy to začne?

ŠÉFREPORTÉR Hovoří Sí Bí Sí!

*Ukáže rukou. Na velké obrazovce se objevila
tvář Hardena.*

HARDEN Vážení, nedejte se rušit malou informací.

Po loňsku, kdy byla produkce Mloků téměř zdvaceti-
násobena, začali Mloci katastrofálně klesat v ceně, cir-
ka až o 65 0/0. Je tedy váš oboustranný zájem o trh
pochopitelný, avšak neefektivní, neboť jste vzájemně
nasytění. Jediným východiskem je koncentrace pro-
středků i sil vůči naší společné konkurenci. Kdo je pro?

BRIGHT A co prestiž Anglie?

BONENFANT A co prestiž Francie?

HARDEN To je otázka formulace, pánové!

REPORTÉR 22 *na fotbalovém hřišti za výchozí situace*
Hovoří BBC! Britská vláda zjistila v kritickém

okamžiku platnost zákona, podle něhož nesmějí být v britských vodách zaměstnáni Mloci. Jelikož v důsledku toho na anglické straně žádní Mloci de iure neexistují, nemůže mít ani vláda oficiálně za to, že byli francouzskými Mloky napadeni. Vláda je ráda, že nadále nestojí nic v cestě tradiční britsko-francouzské alianci, ani průběhu tohoto střetnutí.

Vchází soudce a ostře zapíská.

SUDÍ Pozor! Pochoděám – vchod!

Odvádí v dvojstupu umělce i fotbalisty, pískaje do kroku jako poddůstojník.

MILENA *Přichází s nákupní taškou a znepokojeně na to hledí. Pak se zeptá* Nebude zase válka?

Chór poblédne na šéfreportéra, šéfreportér na Milenu – všichni tiše pokrčí rameny a odejdou.

Byt Povondrů se modernizoval. Rádio vystřídalo televizor. Povondrová vytáhne z krabice brst výstřižků a odnáší je do sporáku.

MILENA S tím byste snad neměla zatápnět!

POVONDROVÁ Holka drahá, to by nás ten papír zamáčk, dyť se pomalu o jiným netiskne...

POVONDRA *šedesátník, vstupuje, odkládá pruty, ne však skleněnou baňku, kterou nepřestává prohlížet proti světlu* Dobrej večir... Kde je kluk?

POVONDROVÁ Eště v práci. Chytils něco?

POVONDRA Ale ani ne... už jste četly, že se v Polsku povedlo nakřítit Mloky dvakrát velký?

POVONDROVÁ No ne... budeš karfiól? Dostala jsem karfiól.

MILENA *opět začíná štipovat na starém hříbku.* Co ten Toník proběhá ponožek...

FRANTÍK *čtyřicetiletý, vstupuje a odkládá aktovku* Dobrý večer... Kde je kluk?

MILENA Někde s kamarádama...

FRANTÍK Kamarádama v sukních, co? Není mu dvacet a jeden večer nesedí doma... Copak to je, táto?

POVONDRA Ale... tak jsem si nacytal čolcí... kdo by to do nich řek...

MILENA *náble* Nebude zase válka?

VŠICHNI Co tě to napadlô?!

MILENA Já jen... kvůli Toníkovi, aby do ní nemusel...

TONÍK *vstoupí do živého obrazu: od dvacetiletého Frantika z počátku druhé části se liší jen oblečením.* ... brývečer.

FRANTÍK Kdes byl? Směnu máš do dvou, ne?

TONÍK Venku...

FRANTÍK To bylo naposled, slyšíš? Tady maminka si dělá starosti a ty...

POVONDRA *stále hledí na baňku* To se na ně podívejte...

POVONDROVÁ Mileno, mrkni mi na plotnu!

Popadne nákupní tašky a odspěchá.

FRANTÍK To chce klid, Mileno, ty doby jsou pryč, kdy nás moh kdekdo prodát! Dneska my máme taky Mloky, mnohem silnější než ty jejich...

TONÍK Aby nás jednou nesežrali.

POVONDRA Mloci...?

FRANTÍK Naši Mloci??

TONÍK Ono je to jedno svinstvo.

FRANTÍK Toníku... ty mě, chlapče, překvapuješ. Kdopak ti dal právo? Tady dědeček, když k němu přišel ten kapitán, si mohl klidně ušetřit schody – a celé dějiny vypadaly možná jinak. Nebo já...

TONÍK Ty ses Mloků bál. Dědeček to říkal!

FRANTÍK Dědeček... ale poučil jsem se! A ty?

TONÍK Já smím leda poslouchat, co kdo z vás nabojoval a nabudoval a nadšeně tleskat a vysoce si vážit a být hluboce vděčný, že za chvíli budu mít Mloky i v posteli.

MILENA Toníku, odpros tatínka a jdi si lehnout...

TONÍK Já nechci!

FRANTÍK Koukni se! Když se ti to nezamlouvá, tak tu nemusíš bydlet!!

TONÍK To teda nemusím.

FRANTÍK No to teda musíš!!!

TONÍK Tak teda, musím. Dobrou...

Odejde.

MILENA Proč jsi na něj takovej...! Za to nemůže, když je taková doba...

FRANTÍK Já nejsem takovej! Proč se dřou? Pro sebe? Aby on se měl na světě líp. *V rozčilení se zmocnil Povondrový baňky.* Tady... podívej se, jak vy-padali! Kdo je vypiplal, naučil mluvit, pracovat, brá-nit vlast? To je zas moje dílo a já nestrpím, aby ho špinil nějaký chuligán!

Ve dveřích se objeví Povondrová s nabitými taškami.

POVONDRA Co to vlečeš?

POVONDROVÁ Ale... tak pro všechno pár flašek oleje... víte, že už mi jich nechala než dvacet?

Také Milena popadne tašku a odběhne, zatímco Povondrová se sklóní k baňce. Chór píská melodii času, přinášeje předchozí sadu tabulek, které naráz obrací. Názvy se opět změ-nily: bude tu nyní NÁMĚSTÍ CENNÝCH ZKUŠENOSTÍ, NÁBŘEŽÍ U VODY, HLAVNÍ NÁDRAŽÍ, TRÍDA CHODCŮ.

MOST NEPLAVCŮ. Pouze poslední chó-rista nese nedopatřením tabulku ULICE BOLŠOVA. Pod přísným pobletem ostat-ních rozechvěle napravuje svou chybu: připi-še křídou čárku a umaže kapesníkem B. Vznikne ULICE OLŠOVÁ.

Toník hledí netrpělivě na množství bodin, které ukazují shodně za 5 minut 12.

ŠÉFREPORTÉR Vy ještě čekáte?!

TONÍK Já čekám pořad. Od narození. Na každého. Na všechno.

ŠÉFREPORTÉR Proč? Jednejte! K životu se nedosta-nou – náhradní díly! Máte stejné právo na život jako oni!

TONÍK Jestli ne větší! Já ho mám před sebou.

ŠÉFREPORTÉR To je právě otázka! Vy jste neslyšel, že se Mloci prakticky vymkli kontrole? Že mají u břehů podmořská města a podmořské zbrojovky, jen ko-vy že jim chybí, ale ty kupují za svou práci? Neslyšel jste, jak z lidí, kteří poslední dobou vstoupili za Ohra-du, se nikdo nevrátil? Ani potápěči!

TONÍK A vy jste neslyšel, co jsem řekl otci?

ŠÉFREPORTÉR Já ano. Ale musí to uslyšet všichni. Musíte je varovat! Vzburcovat! Najdete odvahu?

TONÍK Ano... ano... omluvíte mě? Zuzano...!

Odchází s dívkou, která se konečně dostavila.

To je dobrý nápad. Určitě budeme jednat. Nám od-vaha nechybí!

Křik, jásot, sjíždí tabule ZUZANA MÁ DO-MA MLOKA. U mikrofonu Dívka a Toník pod žirardáčkem za doprovodu rytmiky.

ØBA

Měla vlasy samou loknu, já je je, pravila mi Já tu zcvoknu, já je je,

propadám tu v kuse hnusu
v tomhle světě bez rytmusu,
v tomhle světě bez rytmusu,
jé, jé, jé.

Ach, ty holka modrooká, jé je je,
z potoka si vylov Mloka, jé je je,
a když na tě padne chandra,
nauč trsat Salamandra,
nauč trsat Salamandra,
jé, jé, jé.

Mloky rychle chápou kroky, jé je, je,
chápou džajf i twist i rocky, jé je je,
dokud holka budeš moci,
trsej s Mloci ve dne v noci,
trsej s Mloci ve dne v noci,
jé, jé, jé!

*Rev, účinkující obracejí tabuli. Nové heslo –
ZUZANA NECHCE MÍT DOMA MLO-
KA! Toník s Divkou se radostně klanějí šéf-
reportéru.*

ŠÉFREPORTÉR To je vše??

*Už při písni vystoupila ze tmy Obrada. Jak
se změnila! Zdobí ji pouze výstražné znaky
blesků a lebek. Nad ní vypluje celý trs mo-
derních reproduktorů, které monotónně opa-
kují ve všech světových jazycích.*

AMPLIÓNY Pozor lidé! Nepřibližujte se k Ohradě!
Smrtelné nebezpečí!

*Všechny hodiny města vystřídal jediný obrov-
ský svítící ciferník za obradou, zvětšenina
budíků, kterých se používá při vaření. Uka-
zuje za 5 minut Nula, když se dá vteřinová*

*ručička do pohybu. Mloči mlaskání zní cize,
strojové a stále vtravější... Najf! Najf! Tc
tc tc! Bez obledu na to korzují podél obrady
lidé s plážovými slunečníky, s rodinami, přá-
teli a milými – jako kdykoli v kterýchkoli
lázních světa.*

ŠÉFREPORTÉR vytrhne komusi z chóru bezdrátový
mikrofon a zastaví nejbližší ženu s malými dětmi: in-
terview jde přes tlampače v sále, takže přebluší ostatní
zvuky Promiňte prosím vás, co tu děláte?

ZENA S DĚTMI rychle si upravuje vlasy Jsme tu
na dovolené...

ŠÉFREPORTÉR Na dovolené k d e ??

ZENA S DĚTMI U moře...!

ŠÉFREPORTÉR Ale k moři přece nemůžete!!

ZENA S DĚTMI Mloči nám vybudovali bazény, úplně
moderní bazény s umělými vlnami!

ŠÉFREPORTÉR Bazény máte i doma...

ZENA S DĚTMI Ale ten vzduch! Ba ne, moře je mo-
ře...

*Pokračuje v promenádě. Šéfreportér zastaví
muže s neklamnými vnějšími znaky umělce*

ŠÉFREPORTÉR Promiňte prosím! Vy z nich nemáte
strach?

UMĚLEC Z těch lidí...?

ŠÉFREPORTÉR Z těch Mloků...!

UMĚLEC Ne. Z Mloků ne. Víte, já spíš občas nesná-
ším lidi...

*Pokračuje v promenádě. Chór začne rozdávat
letáky. Mnozí je ani nečtou a rovnou zabazu-
jí. Šéfreportér zastaví tři z nich.*

ŠÉFREPORTÉR Promiňte... vám se nezdají nebez-
peční?

PROFESOR Mloci, jak je notoricky známo, nemohou

žítí na souši, kdežto lidé nejsou uzpůsobeni k existenci podvodní. Naše životní prostředí jsou od sebe provzdušně, přísně oddělena – ergo – naše zájmy se v ničem nekříží.

OBCHODNÍK Kromě toho Mločí pranic nežádají, pouze zvyšují svou výkonnost i své objednávky. Jsou to ideální obchodní partneři!

DŮSTOJNÍK Kromě toho udržují stále užitečnou rovnováhu. Všichni musí mít stále větší armády a nikdo nemůže válčit. To je přece báječné!

Šéfreportér zastaví milenecký pár.

ŠÉFREPORTÉR Vás neděsí ten zvuk?

MILENEC Který... á! na ten si zvyknete – jako na cvrčky. Víte, jak příjemně to uspává?

Ještě už se přitiskne k milence.

ŠÉFREPORTÉR A ty hodiny?

MILENEC To jsou nějaké stopky nebo co.

MILENKA Asi tam mají hříšně...

ŠÉFREPORTÉR Takové hodiny se používají před útoky! Nebo před výbuchy! Odečítají zbylý čas!

MILENEC Budou možná něco trhat...

Vyjíždí ladící orchestr s dirigentem. Ona nadšeně zatleská a táhne milence za sebou.

MILENKA Promenádní koncert! Promenádní koncert!

Lidé se shromažďují, tleskají

DIRIGENT Lázeňský orchestr se uvede oblíbenou směsí z opery Marta.

CHÓR

Lidé! Nebuďte chudí duchem!

Chodíte na sopce! Tančíte před výbuchem!

Lidé! Člověk si příliš snadno zvykne!

Zahodte, lidé, brýle mámení,

lidé, kdo váhá, neunikne!!

LIDÉ Pssst!

Orchestr začne hrát. Do Nuly zbývají na stopkách asi dvě minuty. Šéfreportér i chór smeknou klobouky a postojí nad obrazem jako nad brobem. Pak rychle opustí břeh. A jako v dávném míru zní stará směs a pokračuje promenáda, dokud ručička stopek nedosáhne Nuly. Pak se ozve dutý zvuk, jako když se odzátkuje obrovská láhev, nemá vlna vyvrátí obradu a zalije všechno živé. Je tma. V ní kvičí Morseovy značky a proplétají se výkřiky vysílaček.

HLASY SOS! SOS! Haló, máte tam taky nadělení? – Jsme napolo smetení mořem a cyklónem! – Pošlete čluny a vrtulníky! – Pošlete pomoc, patrně praskly hráze, máme mrtvé! Haló, tady mluví telegrafista Fred Daltón, vyřídte Minii Lacostové, že mi to jen zlomilo ruku, stop, z naší pošty odešli právě tři Mločí, čárka, podali telegram, dvojtečka, lidé nepočítali jsme s odrazem vody po výbuchu a vyslovujeme soustr... – Přestaňte kecat, na srandičky není čas! SOS! SOS! Máme mrtvé... – Podle mínění odborníků jde o vulkanickou činnost, která zasáhla poměrně malé území. Další nebezpečí nehrozí...!

Vše přebluší skřehotavý hlas.

HLAS MLOKA Hallo, hallo! Chief Salamander speaking! Stop all broadcasting, you men! Stop all televisions! Attention! Chief Salamander speaking!

Na obrazovce zaplame ze tmy velká Mločí tvář, unavená, jako ta ve Strašecí, ale strašná. Mlok mluví velitelsky do šplounavého ticha, které připomíná fotbalové přenosy z Chile.

CHIEF SALAMANDER Hallo, vy lidé! Zjistili jsme

pod hladinou tci sta ctyricet sest obětí. Litujeme. Ne- chceme zbytečné ztráty. Potřebujeme jen víc mělcin pro svůj život. Proto musíme odbourat vase pevniny. Mů- zete se uchýlit do hor. Hory se budou bourat az nako- nec. Vy jste nás chtěli. Vy jste nás rozmnožili. Nyní nás máte. Chceme s vámi vyjít po dobrém. Hallo, vy lidé! Chief Salamander vám nabízí spolupráci na od- bourání vaseho světa. Děkuji vám za pozornost.

HLAS MLOKA Hallo, vy lidé. Nyní vám budeme vy- sílat zábavnou hudbu z vasech magnetofonových pásků.

MG PÁSEK

Plují Mloci do Triany,
plují Mloci do Malagy,
plují Mloci na vše strany
a nenesou mi žádný smích . . .

CHÓR *zpívá náhle velmi pomalu*

A příběh náš se chýlí
jak černá klisna k cíli,
jen míli, jenom chvíli
a sečtem součty ztrát,
svět vzkřísil noční můru
a teď je v noci vzhůru
a koná horskou túru,
aby moh opět spát!

Za zvuku přehlídkového pochodu přichází de- legát Východu, zdravící slaměným klobou- kem. Za ním Bonenfant a Harden. Žurna- listé tvrdě pracují.

REPORTÉR 23 *na jeřábu s tranzistorovou telekame- rou* Vadúz, Vadúz, Vysoké Alpy . . . Tu v záštite hor- ských velikánov zišli sa včera večer velikáni diploma- cie, aby vzali do svojich skúsených rúk osud sveta . . . Po prvý raz pozvali aj delegáta východnej pologule pá- na Charašova . . ! Ako oznámili svetové agentúry už o polnoci, odpovedal na pozvanie k okrúhlemu stolu

pán Chief Salamander telegramom tohto znenia: Po- vereni zastupcovia pridu dnes vecer orientexpressom! – Nádražie vo Vadúze . . . konferenčný stol prichysta- ný . . . kombinovaná hudba mocností nastúpená k sláv- nostnému pochodu . . . je tu aj špeciálny oddiel postre- kový, aby pripravil Mlokom domáce prostredie . . .

VELITEL Čestná rotóóó – pozor!

REPORTÉR 23 Privítanie patrí šéfom vlád, ktorí sa priateľsky zdravia . . . len britský premiér Bright, kto- rého vláda doposiaľ Mlokov neuznala, ochorel . . . do- stal diplomatickú angínu . . . A už sa trasie celé nádra- žie dunením ťažkých kol, Orientexpress, je tu a s ním aj nádej, že Damoklov meč, visiaci nad ľudstvom ten- toraz zospodu, stane sa opäť neškodným úslovím . . . !

Hudba hraje prehlídkový pochod a špeciálny oddiel už už začíná stríkať, keď veliteľ čestné roty zakryje hadici brudí.

VELITEL Stop! Zpět . . . Pardonéz moi, vy nejste Mloci?

DELEGÁTI *dloubý, tlustý a malý* My jsme jejich advokáti.

DOTT Profesor doktor Van Dott z Haagu.

CASTELLI Maitre Rosso Castelli z Paříže.

ONOSHITO Doktor Takamula Onoshito, Tokio.

Stisknou péra kufříků, z nichž vyskočí noby, a zasednou na nich u kulatého stolu, jež tvoří glóbus. „Nepřítomný“ Bright sedí za plentičkou.

DELEGÁT VÝCHODU K věci, pánové!

DOTT Pánové. Na pořadu je otázka, jak nejrychleji obnovit mír mezi Mloky a lidmi. Není sporu, že naši klienti byli napadeni, neboť se stali terčem vojenské odvety za jevy, které nejsou než změnami zemské pů- dy tektonického původu.

HARDEN Heaven! Váš Chief Salamander prohlásil sám, že to provedli Mloci!

ONOSHITO Jeho plojev byl neoficiální!

CASTELLI Jsme pověřeni jej dementovat. Ať řeknou znalci, lze-li uměle způsobit v zemské kůře trhlinu zdělí sedmdesáti šesti kilometru. Pakliže ano, nechť provedou praktický pokus.

DOTT Navazují. Jelikož Mloci nejsou členy OSN, nezbylo jim než přikročit k sebeobraně. Chief Salamander je přesto ochoten zastavit válečné akce, jestliže agresori spolu s omluvou postoupí Mlokům jako odškodné tato území:

CASTELLI Itálie: Benátsko, Velká Británie: Wales, Francie: území od ústí Girondy po Bayonne...

BONENFANT Mondieu! Aby si vaši špinaví Mloci udělali z kusu Francie mořské dno? Nikdy! Nikdy! Aux armes, citoyens, formez les bataillons...

Vřava. Harden zadržuje uražené advokáty. Hudba spustí slavnostní pochod. Konečně je umlčena a obnoven pořádek.

HARDEN Návrh! Ať Mloci místo zdlouhavého ničení hustě osídlených pevnin staví pro svou potřebu nové břehy a ostrovy. Nabízím neomezený tříprocentní úvěr!

ONOSHITO Doktore Takamula Onoshito, Tokio. Deal Mr. Halden. Vaši velkorysou nabídku budeme ládi tlumocit. I dítě vsak položumí, že budovat nová teli-tolia je delší a dlazší nez boulat stalá. Ladím ploto, akceptovat zenelózní návrh Chief Salamandla, ktelý je dosud ochoten svět od lidí koupit v dosavadním loz-sahu. Nastanou-li plavděpodobně další vulkanické katastrofy a ze světa zbudou v nejlepším tlosky hol, nedá vám za něj nikdo ani vindlu!

DELEGÁT VÝCHODU Pánové! Dovolte abych úvo-

dem vyjádřil politování, že se naše schůzka koná teprve v okamžiku smrtelného nebezpečí. Nechci se vracet k příčinám. Naše lidová moudrost praví: Čas utíká jako voda, každé chvilky věčná škoda. Byly to šílené mločí závody, které probudily sílu, jež se nám vymkla z rukou. Je pouze jediné východisko: společně tu sílu opět zničit. Zarazme Mlokům dodávky kovů a třaskavin! Přestaňme dávat tygrům zuby a hadům jed! Dojde jim dech za několik měsíců! Vytvořme Světovou ligu proti Mlokům – a zajdou hladu. A potvrdí se znovu lidová pravda: Kdo se směje naposled, ten se směje nejdéle!

DOTT Gentlemen, vítáme, že se jednání účastní též zástupce tajemného Východu...

DELEGÁT VÝCHODU Nechápu proč tajemného...

DOTT ... avšak jeho návrhy vyplývají z odlišné mentální i ekonomické koncepce. Na dodávky Mlokům je dnes orientován všechen průmysl vašich partnerů. Přerušit je, znamená vletět rovnýma nohama do krize.

BONENFANT To je z bláta do louže, n'est-ce pas?

DELEGÁT VÝCHODU Ale ne z bláta na mořské dno! Pokud je známo, ani Francouzi nemají zatím žábry!

CASTELLI Pročež radíme, ne, zapřísaháme vás, prodávejte pevniny, dokud není pozdě! Můžete je prodat vcelku i rozprodávat po jednotlivých zemích. Chief Salamander, jehož moderní myšlení je známo, slibuje potápět prodané celky postupně, aby došlo k minimu lidských obětí. Ostatně: ty lze zcela vyloučit okamžitým zastavením populace, takže lidstvo vymře naprosto přirozenou smrtí.

DELEGÁT VÝCHODU Vaše existence dokazuje, že plíce ještě nedělají člověka!

CASTELLI Messieurs! Přítomnost tak vynikajících právníků jako je profesor doktor Van Dott či...

ONOSHITO Doktor Takamula Onoshito, Tokio ...

CASTELLI ... ano, je vám zárukou, že vedle oprávněných zájmů našich klientů budeme – jakožto lidé – ruku v ruce hájit, co je nám všem nejdražší: světovou kulturu. Navazují. Spojené státy – poloostrov Florida ...

BRIGHT I beg your pardon! Bright, Great Britain!

Vystoupil, vítá se protokolárně s delegáty, hudba hraje pochod.

V zájmu světové kultury a pro odvrácení nebezpečí je tedy britská vláda ochotna prodat Mlokům namísto požadovaného Walesu větší i vhodnější nížinná území v Pandžabu.

DELEGÁT VÝCHODU Pandžab je přece součástí Indie!

BRIGHT Země britského společenství jsou v kritických okamžicích vždy hotovy zaštitit mateřský ostrov Jeho Veličerstva!

DOTT Návrh je zajímavý. Co za to Británie žádá?

BRIGHT Záruku břehů Spojeného království na věčné časy.

BONENFANT A Francie? Co Francie?

DOTT Na věčné časy je trochu dlouho! Řekněme na dvanáct let!

DELEGÁT VÝCHODU Zadržte, pánové! V tomto osudném okamžiku ať se pod strašnou hrozbou Mločích nebezpečí skuteční, nač nestačilo Velká válka se svými nesmírnými oběťmi: Spojené Státy Světa ...

BONENFANT Francie vždy věděla, čím je světu povinna! Nabízím Madagaskar.

BRIGHT Tedy na pětadvacet?

ONOSHITO Ml. Halden, plodal byste Blazilii?

CASTELLI Pochopitelně včetně Reunionu!

DELEGÁT VÝCHODU Protestují! Trhujete světem jako hokynář!

Vřava. Středem pozornosti se náhle stane gestikulující muž, jenž přináší šéfreportérovi telegrafní pásku.

ŠÉFREPORTÉR Monsieur le président! Mloci právě potopili Gaskoňsko ...!

BONENFANT Qu'est-ce que c'est ...?

ONOSHITO Doktor Takamula Onoshito, Tokio. Chief Salamandel vás váloval. Tím spíše se vlatme k naší konstuktivní poladě. Otázka zní: co by daly zaintelesované státy našim klientům za odklizení některých konkulencních zemí –

Na obrazovce se objeví skřebotající mločí speaker.

MLOK Hallo, vy lidé! Hallo, vy lidé. Právě jste slyšeli pcedehru k naší komické opeze Rusalka. Hallo, nyní pcepínáme na francouzské Gaskoňsko.

Pak je vidět a slyšet jen černé a nesmírné šumění stoupajících vod. Chór zazpívá sotva slyšitelně

CHÓR Lidé, lidé, čert si pro vás přijde ...!

Jako na začátku hry zazáří obrazovky blavních měst světa, tentokrát současně v polytelevizním přenosu. V ir obrazů a zvuků. Obrazovky jedna po druhé hasnou, zality vodou. Pak se ozve znělka Vyšehradu, zaplavené libezný barvotisk Hradčan a příplowá loďka s třemi Povondry. Starý chytá ryby, prostřední se probírá listy referátu a nejmladší na zádi brnká na kytaru, zraje zamýšleně do vln.

POVONDRA Co bylo dřív křiku, když ti Mloci potopili nějakou zem, třeba jen Japonsko nebo Čínu, a byly toho plný noviny. Inu, dneska už se to tak nebere ...

FRANTÍK Člověk už nemá tolik času, co za mlada ...

POVONDRA Jen kdyby nebyla taková drahota.

FRANTÍK To jsou, tatínku, objektivní potíže. Když se skoro celý svět potopí, tak to musí být v obchodech cejtít... ty zas myslíš na ni, co Toníku?

TONÍK Táto... a co když přijdou až sem?

FRANTÍK Jak to sem! Myslíš jako sem?

TONÍK Že jsou tak blízko... zrovna když ji mám dostat...

FRANTÍK Ale prosím tebe! To chce klid, protože v Čechách jednak nikdy nebylo moře... a za druhý jsou tu naše pohraniční hory!

TONÍK V Chile potopili celé pohoří.

FRANTÍK Nemluv tak hloupě, Toníku. To bylo v Chile! My máme přece dávno jiný poměry! Neboj se, tu Oktávii dostaneš.

Toník uklidněn braje dál. Náble nadšeně vstane, až rozbouřá celou loďku.

PŘEDKOVÉ Hergot, co to děláš!

TONÍK Tati... dědo... páni, to je sumec! Tamhle u Národního!

Povstane i otec i děd.

FRANTÍK Sumec...! Kus dřeva je to, vidíte, tatínku.

POVONDRA Pudeme domů. Mně je zima. Tohle nám chybělo. Hergot, to je zima. Já bych šel domů.

FRANTÍK Vy jste tu asi nachlad... nate můj kabát.

POVONDRA Nachlad! Kus dřeva! Mně budeš povídat! Já vím co je co, ne že ne...

TONÍK Já to odstrkám, dědo, stejně už je pozdě. Za měsíc vás budu domů vozit jako pána.

POVONDRA Baže už je pozdě. Moc pozdě. To nebyl kus dřeva, děti, to byli voni. Už je konec. Konec světa. Teď přijde moře i sem!

Zapotácí se. Syn a vnuk mu pomáhají used-

nout. K lodi přiběhnou tři ženy Povondrovy s peřinami a polštáři. Povondra leží v loďce jako na smrtelné posteli.

POVONDROVÁ Rudouši, co mi to děláš?!

MILENA Chtěl byste šípkový čaj, tatínku?

ZUZANA Nemám radši pro doktora, dědečku?

POVONDRA Ne, ne... já bych jenom chtěl, abyste mi odpustili. Víte - já neměl toho kapitána ohlásit, něco mi poráde říkalo Nedělej to, ale pak jsem si pomyslel - Třeba mně dá diškreci... a vidíte: nedal! Člověk tak zbytečně zničí celej svět...!

POTOMCI *presvědčeně* Ono to nebude tak horké dědo!

REPORTÉR 24 Zajímavá instruktáž konala se včera za polední přestávky v Radlické mlékárně. Její účel objasnilo již úvodní vystoupení předsedy spolku zaměstnanců ve vodárenství a mléce, Františka Povondry.

Frantík v černém, mluví na tribuně z konví, nad níž je transparent: NAŠE HESLO: DOPLAVAT A PŘEDEPLAVAT PLAVECKY VYSPĚLÉ NÁRODY!

FRANTÍK Soudruzi, já vítám na vašem pracovišti soudruhy z Protimločí obrany, kteří nám přišli povědět, jak se chovat při mločím útoku. Předávám jim slovo... a současně se omlouvám z vážných rodinných důvodů...

INSTRUKTOR *řevě* Soudruzi a soudružky! V poslední době rozsévají různé živlové panické řeči o jakoby nebezpečí skrze Mlokové. Účelem těchto je znepokojit naši pracující, pročez se Protimločí obrana ve spolupráci s Módníma závody vydala po závodech, aby vás poučila o protimločí obraně. Dejme teda tomu, že Mlokové napadnou i naši drahou vlast. Takovej útok se neutají, neboť nejprve musej navrtat podzemní štoly, což my uslyšíme. Zbyde teda dost času,

abysme v klidu, soudruzi, a bez paniky, soudružky, zajistili svou bezpečnost. Především si zakoupíme některé skafandry, který jsou na trhu v hojném množství a kvalitní jakosti.

Jazzová budba: ze sálu přicházejí manekýni, sledování světlem.

KONFERENCIÉRKA Skafandr pro muže vyhovuje především požadavkům účelnosti. Je lehký – váha 49 kilogramů – kimono rukávy umožňují i náročné plavecké styly kraul a motýlek. Kapsy na skládací prut přivítá každý, kdo si bude chtít zpestřit jídelníček. Prostor pro kyslíkové bomby pojme až tři láhve plynového. Je chlazený vodou.

Mladým dívkám se jistě zalíbí společný výrobek Jitexu a Gottwaldovských gumáren. Plisovaný skafandr značky Mořský zajíc je slušivý i praktický, neboť se v něm dá plavat do práce i do společnosti. Doplnkem je automatický módní deštníček pro podzimní plískanice, neboť skafandr špatně snáší vlhko.

Starší ženy uvítají volný skafandr typu Mona Liza. Jednou z mnoha výhod je rychlá nafukovatelnost pomocí bombiček, která nahradí každou módní linii. Vítanou novinkou je přídavný lodní šroub na ploché baterie, jenž umožní lepší pohyblivost při nákupech. Ploché baterie budou k dostání napřesrok.

Mezi rodiči dojde jistě oblíbenosti dětský skafandrík zn. Pulec. Svou střídmostí jednotností posiluje kolektivní výchovu dětí, přičemž celoplexisklová přilba dává vyniknout osobitým rysům každého dítěte, připlavou-li příbuzní.

Rytmika hraje závěr, manekýni vytvoří živý obraz, lidé ileskají ne příliš živo.

INSTRUKTOR Máme teda koupený skafandry a co teď. Jakmile začnou Mlokové navrtávat štoly, my je oblíkneme a čháme, kdy nás podkopou. Tady jde, soudruzi, jen o tu chvíli, co se padá, a ta se dá vydržet, že jo, soudružky, ha ha? Neboť pak je tu v cuku voda a již jsme ve svém novém živlu a pla-vem, a pla-vem, a pla-vem...

Oskafandrovaná rodina to předvádí

ŠÉFREPORTÉR A kam...?

Orchestr, jenž doprovázel módní přehlídku, nasadí černé buřinky a na obrátku začne hrát smuteční pochodu. Chór je v černých kabátech, přes ramena plechová pouzdra. Šest jeho členů přenesse nebožtíka starého Povondru ke hrobu. Pak podsouou popruhy. Otevírá se propad, tělo mizí. Nad hrobem stojí ve smutku pod třemi deštníky Povondrová, Frantík s Milenou a Toník se Zuzanou. Chór prochází v zástupu podél hrobu a místo blíny do něho hází dokumenty. Melodram:

CHÓR Rodný list.

ŠÉFREPORTÉR Narodil se člověk...

CHÓR Křestní list.

ŠÉFREPORTÉR ... jeden jediný člověk...

CHÓR Domovský list.

ŠÉFREPORTÉR ... jeden z mnoha, co jich žilo na Zemi...

POVONDROVÁ Ani ten ajrkoňak nedopil... a pořad jsem ho skovávala...!

CHÓR Očkovací vysvědčení.

ŠÉFREPORTÉR ... co to dalo práce, než ho vyiplali z dětských nemocí...

CHÓR Vysvědčení z dvojtřídky.

ŠÉFREPORTÉR ... naučil se číst...

CHÓR Vysvědčení ze školy měšťanské.
ŠÉFREPORTÉR ... naučil se mnoha věcem zbytečným ...
CHÓR Zakrátko pak - výuční list.
ŠÉFREPORTÉR ... i užitečným ...
MILENA Kolik si dal práce jenom s tím vystřihováním ... !
CHÓR Vojenská knížka. Mobilizační rozkaz.
ŠÉFREPORTÉR ... Také se musel naučit střílet ...
ale vždycky zavíral oči ...
CHÓR Zajatecký list. - Zaměstnanecký průkaz.
ŠÉFREPORTÉR ... pracoval ...
CHÓR Oddací list.
ŠÉFREPORTÉR ... miloval ...
FRANTÍK Já nezapomenu, jak se mnou šel jednou na pouť!
ŠÉFREPORTÉR ... nepil a nekouřil ...
CHÓR Potvrzení o zaplacení daní.
ŠÉFREPORTÉR ... velmi mnohé nevěděl, ale hledal to stále úporněji ...
TONÍK Tolik se těšil, jak ho svezu ... !
ŠÉFREPORTÉR ... pak zestárl ...
CHÓR Rybářský lístek.
ŠÉFREPORTÉR ... a když pochopil ...
CHÓR A právě když pochopil ...
ŠÉFREPORTÉR Úmrtní list.

Držel jej celou dobu v ruce a teď podává pozůstalým.

Jeden jediný člověk, kterého oplakáváme ... kterého má dosud kdo oplakávat.

Hledištěm prošel příslušník VB, vystoupí na scénu a diskrétně salutuje.

SNB Pardon, soudruzi ...

Obrací se k bledišti, nabíží do papírku.

Řidič vozu Volga, státní poznávací značka RC 42 43, nechť neprodleně odstraní své vozidlo. Překáží plavbě. Pardon ...

Opět zdraví pohřeb a odchází bledištem. Na scéně maličké zakolísání, ale okamžitě se pokračuje.

ŠÉFREPORTÉR ... jeden jediný člověk, kterého má dosud kd o oplakávat.
ZUZANA Toño ... mně se točí hlava ...
TONÍK Táto ... Zuzka by se neměla nastydnout ...
FRANTÍK Co ... ? Ovšem!

Dorozumíval se s kýmsi v zákulisí.

POVONDROVÁ Tak najednou z ničeho nic ...

Z brobu vyleze herec - Povondra, z nobavice mu kape voda, snímá opět paruku.

HEREC - POVONDRA Já se omlouvám ... ale ono tam odněkud zatéká ...

Odchází po špičkách do portálu, ždímaje nobavice. Ještě jednou se pokusí pozůstalí pokračovat.

MILENA Zuzko, jděte napřed ... Mamínko, máte nás, za chvíli budete prababičkou ...

FRANTÍK Moment ... co je?

Ze zákulisí vycházejí postupně herci.

HEREC - BONDY Promiňte, ale v šatnách je voda!
POŽÁRNÍK Prosim vás, tak co se tu vlastně děje?
ŠÉFREPORTÉR Konec světa, pane. Pracují přesně.

Chór začne beže slova všem rozdávat z pouzder plavecké masky.

HEREC – POVONDRA Jak to?? Divadlo je přece na kopci!!

HEREC – BONDY Kde je autor!

ŠÉFREPORTÉR Ten přece dávno zemřel, pane. Ze smutku. Mluvil s vámi včas!

HEREC – BRIGHT Tak jak to, že to pokračuje?

ŠÉFREPORTÉR To je vlastnost knih, které mají pravdu.

HEREC – BONENFANT Někdo snad stejně musí znát konec! Světlo v sále!

Rozsvítí se bleděště.

Někdo to přece dramatizoval!

ŠÉFREPORTÉR To jsem byl já.

HEREC – HARDEN Člověče, tak tu nestůjte a povězte nám, jak to dopadnel Máme jedny nervy!

ŠÉFREPORTÉR Stojí to v románu.

HEREC – HARDEN Ale co tam vlastně stojí, copak si člověk všechno pamatuje?

ŠÉFREPORTÉR Že ještě v tuhle minutu kupují Mloci od lidí traskaviny a vrtačky. Že kdyby byli jenom Mloci proti lidem, tak by se dalo něco dělat: ale l i d i proti l i d e m – to se dá těžko zastavit...

HEREČKA – MILENA Ale snad je tam aspoň možnost... aspoň jedna možnost... vždycky je přece nějaká, třeba maličká možnost. Ta byla i při potopě světa! Je tam taky?

ŠÉFREPORTÉR Je...

VŠICHNI Jaká...?

ŠÉFREPORTÉR Že se Mloci možná poperou mezi sebou a vyhynou.

VŠICHNI A potom?

ŠÉFREPORTÉR Že po nich zůstane zas jenom ten starý fosilní otisk Andriase Scheuchzeri.

VŠICHNI A potom??

HEREC – BONDY Co lidi?!

ŠÉFREPORTÉR Snad se jich pár uchová na lodích... nebo znova povstanou z opice a potom objeví oheň a potom napíšíou Legendu o Potopě světa a potom vytvoří možná novou civilizaci...

VŠICHNI A potom???

ŠÉFREPORTÉR Dál už to nevím.

HEREC – HARDEN Kruci, tak se podívejte do té knihy!

ŠÉFREPORTÉR Ta právě končí: DÁL UŽ TO NEVÍM. A nekřičte na mne. Zavinili jste si to sami. Vy jste jim dali do ruky první nůž! Najf, najf, tc, tc!!

HEREC – TONÍK Tak aspoň dělejte něco vy!

CHÓR My jsme právě skončili!

TONÍK *obrací se k divákům za mlčení ostatních* Lidi...! Představte si: teď jsme mohli vyjít z divadla na náměstí Míru, mohly svítit hvězdy, ale mohlo taky pršet jako z konve, co by nám to dneska vadilo, my bychom šli tam dolů, co bývala Vltava, a půjčili si loď, ale už ne abychom tupě zírali do vody, my bychom veslovali jako šílenci, pořád někam, umíte si to představit... jenomže my už nepůjdeme k Vltavě, ani na to Mírový náměstí a všechno, všechno, co jsme kdy cítili a chtěli, všechno veme voda, voda, špinavá voda, a naplaví bahno i na tuhle scénu i na tyhle balkóny, až dosáhne těsně pod hladinu, aby si tam mohl sednout slizkej, nesmyslnej Mlok – a zírat... a vlastně jako jsme zírali my...!

Scéna se začíná potápět. Pak ale všichni – herci i chór – naráz doběhnou na rampu a vykřiknou do obecnstva

VŠICHNI

Lidé! Nebuďme chudí duchem!
Nestůjme na sopkách pět minut před výbuchem!
Jen zvěř jde na porážku! Lidé nikdy ne!
Rvou se do poslední sloky!
Lidé! Kdo váhá, zahyne!
Bojujme, lidé, Válku s Mloky...!

*Tma na scéně i v sále. Když se pak po chvíli
opět rozžebnou světla, je na scéně pouze ve-
líký portrét Karla Čapka.*

Sázava - Praha - Darmyšl,
červenec - září 1962

ČS. PREMIÉRA

V DIVADLE ČS. ARMÁDY V PRAZE

dne 19. ledna 1963

KAREL ČAPEK • PAVEL KOHOUT

VÁLKA S MLOKY

musical - mystery

Hudba JAN F. FISCHER

Režie JAROSLAV DUDEK Scéna ZBYNĚK KOLÁŘ
Kostýmy RADKA MIKULOVÁ Choreografie FRAN-
TIŠEK HALAMAZŇA j. h. Dirigent LADISLAV SI-
MON Režie filmových dotáček JAROSLAV BALÍK.
Kamera JOSEF HANUŠ

Šéfreportér planety ILJA PRACHAŘ, laureát st. ceny

Chór reportérů

JOSEF BLÁHA
OTAKAR BROUSEK
VLASTIMIL FIŠAR
PETR HANIČINEC
JOSEF CHVALINA
VLADIMÍR KRŠKA

Pan X ILJA PRACHAŘ, laureát st. ceny
Povondra JAROSLAV MOUČKA
Frantík VLADIMÍR BIČÍK
Toník JAROSLAV KEPKA
Povondrová ANTONIE HEGERLÍKOVÁ,
laureátka st. ceny
Milena VĚRA BUDILOVÁ
Zuzana GABRIELA VRÁNOVÁ
Povondrova sestra SVĚTLA SVOZILOVÁ
Vantoch • Harden MARTIN RŮŽEK
Bondy senior • Bondy junior VLASTIMIL BRODSKÝ
Delegát východní polokoule ILJA PRACHAŘ,
laureát st. ceny
Bonenfant OLDŘICH LUKEŠ, laureát st. ceny
Bright GUSTAV NEZVAL
Von Frisch • Panzerfrisch • Muž s jízvou • Důstojník •
Hardenův tajemník KAREL HOUSKA
Li • Brigitta JIŘINA JIRÁSKOVÁ
Abe JIŘÍ PLESKOT
Fred JOSEF ABRHÁM
Judy LÍDA VOSTRČILOVÁ
Kapitán jachty FRANTIŠEK HANUS
Lodník JAN KÜHNMUND
Pan Ponrepo MILOŠ LIŠKA
Kleinschmidt • Prof. Ebbigham • Kardinál • Obchodník
• Van Dott ČESTMÍR ŘANDA

Hogenhouck • Sir Oliver Dodge • Předák • Umělec •
Rosso Castelli JIŘÍ VALA

Mignard • Julian Foxley • Pastor • Profesor •
Takamura Onoshito ZDENĚK ŘEHOŘ

Pan Greggs, hlídač ještěřů ZDENĚK HODR

Skriptka

Foxova zvukového týdeníku KAROLINA SLUNÉČKOVÁ

Kameraman

Foxova zvukového týdeníku MILOŠ LIŠKA

Dva angličtí strážníci • Dva francouzští důstojníci
JAN KÜHNMUND, HYNEK NĚMEC

Sir Charles Wiggam, ředitel Zoo JIŘÍ SOVÁK
Otec dítěte v londýnské Zoo FRANTIŠEK HANUS
Železničář STANISLAV REMUNDA
Mužik z pouti JIŘÍ SOVÁK

Mlok z pouti • Chief Salamander OLDŘICH MUSIL

Mlok Andy • Mlok Jan Ludvík • Mlok-speaker
JAROSLAV KEPKA

Pan Volavka VLADIMÍR HLA VATÝ
Hospodský FRANTIŠEK HANUS
Režisér MILOŠ LIŠKA
Milenc JIŘÍ PLESKOT
Milenska KAROLINA SLUNÉČKOVÁ
Velitel čestné rotý HYNEK NĚMEC
Konferenciérka Módních závodů JIŘINA ŠVORCOVÁ
Instruktor Protimločí obrany JIŘÍ PLESKOT
Požárník JAN KÜHNMUND

SNB HYNEK NĚMEC

Gromkij FRANTIŠEK HANUS

Hlasatelka americké televize JIŘINA ŠVORCOVÁ

Žena s dětmi LIBUŠE POSPÍŠILOVÁ

Asistent režie MILOŠ NOVOTNÝ

Pomocný režisér chóru VLASTIMIL FIŠAR

Sbormistr a korepetitor JIŘINA ČIPEROVÁ

LIDÉ PROTI MLOKŮM

Můžeme to udělat. Můžeme vyjít z divadla na náměstí Míru do večera podzimního nebo předjarního na slavnost pouličních svítilen, projít pod neóny Václavského náměstí do temnoty staroměstských ulic a opřít se konečně u lázní o zábradlí Vltavy. Stará řeka teče pokojně. Mezi dvěma zacinknutími noční tramvaje je možné uslyšet její píseň, k níž tolikrát už skládali slova nejmilejší básníci. Můžeme také otevřít okno do zahrady, když jsme dočetli knihu. Bude to možná právě ta rozhodná chvíle, kdy stromy sebraly všechny síly k jarní námaze pupenců. Můžeme vyjít kousek do polí a dýchat, jak voní země. Čisté nebe slibuje zítra pěkný den. Můžeme udělat tisíc jiných věcí a přesvědčit se, že je život, děti, láska, přátelé – a zítra bude zas. Nic nám v tom nebrání.

Jsem si jista, že většina z těch, kteří uvidí dnes Válku s Mloky, bezprostředně a silně zatouží se právě takto přesvědčit. Zastavit se před krásou. Sečíst jednou její mnohost, kterou obvykle nemáme čas sčítat. Obnovit si zrak i sluch. Celým tělem zachytit rytmus mírového dne. Mít raději ty, které máme rádi. Svolat všechno dobré, silné, lidské, co v životě známe, aby přišlo na pomoc a zahnało náraz úzkosti z Mloků.

Protože je to úzkost. Je zbytečné zastírat to a jmenovat jinak rozechvění, které se člověka zmocní. Je to úzkost o svět, kterému hrozí smrtelné nebezpečí. Úzkost, která vzbuzuje touhu jít zachraňovat. Ten, kdo takovou chvíli neprožil, ten, kdo toto rozechvění nezná, nezná ani cenu boje, ani cenu života.

Karel Čapek napsal román *Válka s Mloky* v roce 1936 právě proto, aby tuto úzkost vzbudil u všech, kdo ho budou číst. Světu hrozilo smrtelné nebezpečí – a svět se tvářil, že o tom neví. „Uprostřed Evropy se otevřel kráter, který pohlcovatel životy“*, nacistické Německo. Neuvěřitelné; nemsynlné, hloupé a barbarské. Stará Evropa, její civilizace, její kultura, celé to dědictví čistých snů o štěstí lidstva a velkého umění – a nacistické Německo. Bylo to tak absurdní, že do té doby vlastně většina lidí po celé Evropě tomu prostě nevěřila. Šaškárna hitlerovských pohlevarů byla směšná. Laskaví lidé leckde přijímali emigranty z Třetí říše se soucitem. Ale jejich líčení hrůzy tak docela nevěřili, zdálo se přehnané. Nebylo to prostě možné, tak nízko nemůže klesnout celá jedna kulturní země. Ani ve snu je nenapadlo, že osud těch, které litovali, je pro ně samé na dosah ruky. Široké vrstvy u nás neznaly ještě hlubokou rodnou souvislost mezi bodrým českým velkostatkářem v mysliveckém kloboučku se štětkou a velkohubým henleinovcem v bílých podkolenkách na křivých nohách. A navíc – zdaleka, zdaleka ještě netušily hlubokou rodnou souvislost těchto dvou se sympatickým, nevťiravým anglickým lordem s nenuceně dokonalými způsoby a neméně sympatickým Francouzem, který, ač zástupce velkého trustu, uměl ocenit vyspělou kulturu země v srdci Evropy.

To je důležité: souvislosti byly zastřeny. A všechny oficiální instituce, jejich propaganda, jejich umění i podumění sloužily jen jednomu: aby je lidé neodhalili. Aby nepochopili, že kráter se neotevřel osudnou náhodou. Že to je zákonitý proces všude tam, kde nic nestojí v cestě rozvíjejícímu se imperialismu a nic nemá sílu zardousit jej. Všude! A „obyčejní“ lidé, spořádané české střední vrstvy, největší opora první republiky, Povondrové, se tím spokojili. Bodejť! Čeští fašisté? No, prosím, konečně každý má právo na své přesvědčení, jsme přece demokracie – a oni jsou čeští. Přece se nebudou pokoušet oblékat nás do hnědých košil, řvát po tělocvičnách do světa nesmysly, hledat pro nás

* I. Klíma: Karel Čapek, Českosl. spisovatel 1962

„kata a blázna“ v jedné osobě, takového vůdce, kterému bychom se nevysmáli. Zbytečné strašáky.

Většina lidí, popletených relativní konsolidací první republiky, považovala skutečně varování za propagandu, za pokus rozešvat mírumilovnou zemi, za tvrdohlavost bolševiků. Varovali totiž především komunisté. Líčili černě budoucnost, jestliže se nespojí pokrokové síly. Napadali přitom humanistický ideál, který panoval v ideologii první republiky. Snášeli důkazy o tom, že humanita tohoto ideálu je falešná. Oni věděli, že vznik nacistického Německa není mystický nesmysl, ale zákon vývoje kapitalistické společnosti. Odkrývali souvislosti.

V této době se k jejich varování ovšem přidává výrazný hlas pokrokové fronty naší kultury. Nebylo to počtem mnoho lidí – ale byli velmi bohatí talenty, šíří svých schopností, uměním. Talenty v té době rychle dozrávají. Jejich revolta v umění přerůstá v revoluční umění. Cíl tvorby se posunuje mnohem dál než byla dřívější provokace buržoazie. Umělci přestávají toužit především po dobrodružství nových forem a hledají dobrodružství nových, překvapivých souvislostí životních faktů. Musí – je to tlak otevřeného kráteru v Evropě, tlak domácí měšťácké hniloby, tlak bída a nespravedlnosti a úzkosti, jejíž tón je stále zřetelněji slyšet pod hlukem moderní civilizace. Znovu je ve vzduchu, který dýchají, válka.

To se ovšem týká jen skutečných umělců, zdaleka ne všech, kteří v té době vyráběli umění. Právě v roce 1936 vítá J. Fučík vydání „52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida“: „jeho romantické zjevení jen proráží velmi reálný básnický čin a velký básnický čin, který prozrazuje, že básník *musil* už vyslovit, jak nejzřetelněji dovedl, své nejhlubší, nejvnitřnější pohnutí nad dnešním pořádkem světa...“ A dále: „Přčtete si jen pozorně poslední sbírku veršů Vítězslava Nezvala – Praha s prsty deště – a uvidíte, kolik nových a stále *jasnějších* obrazů chrlí tento básnický gejzír, aby vyjádřil svou válku proti mizérii měšťáckého světa. Podívejte se, jak stále přesněji se vyjadřuje i František Halas. A sotva možno považovat za náhodu, že se Robert David objevuje právě v době, kdy se v oblasti diva-

delní rozhodují po E. F. Burianovi i Osvobození pro zřetelnost a určitost přímo agitační.“*

A sotva možno pokládat za náhodu, že právě v této době vydal Karel Čapek své největší dílo, román *Válka s Mloky*. Filosofie zaváděla občas Čapka do umělých tišin, v rozhodující chvíli ho však nezdánilo jeho silné a poctivé umělecké vidění světa.

Karel Čapek, plachý, tichý člověk, který se bál velkých gest a křiku, zahradník, přítel obyčejných lidí a obyčejných věcí – nesl po celý svůj tvůrčí život v sobě skutečný patos morální odpovědnosti za řemeslo spisovatele. Tak přirozeně, jak dýchal, tak přirozeně byl osud světa jeho osobní starostí. Měl chvíle, kdy si s ním upřímně nevěděl rady a kdy se chtěl této starosti zbavit. Nikdy se mu to nepodařilo. A měl chvíli, kdy toto břemeno bylo k neunesení těžké. Také zemřel na tu tíhu těsně před okupací. „Duše to nevydržela,“ zněl tehdy lékařský náález. A tento patos je to, co dělá Čapka živým a velikým, co nedovolí, abychom se od něj kdy odvrátili, ani tam, kde s ním nesouhlasíme, kde cítíme, jak tragicky se mýlil.

Válka s Mloky vznikla z pocitu osobní odpovědnosti. Čapek byl skutečně Evropan. Ne velikášskou touhou, ale podstatou svého tvoření, svého umění i svého vzdělání. Byl to úžasně skromný člověk, ale neskromně, velkoryse zahrnul do své starosti prostě svět. Pro něj nebylo nacistické Německo „až“ za hranicemi vlasti, pro něj bylo právě uprostřed toho světa, který mu byl dán na starost. Nedalo se nic dělat, musel se o něj starat. Povinnost lásky ke všemu lidskému, která byla u Čapka tak silně vyvinuta. Povinnost spisovatele, který může být slyšen a proto musí promluvit.

Byl do té doby upřímně přesvědčen, že to spolu s ním samozřejmě udělají ti, jimž věřil, kteří mohou zadržet katastrofu. Západní demokracie, ty silné kulturní státy, jejich politikové, strážci civilizace, přece nemohou strpět, nemohou nevidět... A doma je třeba všemi silami hájit humanistický ideál, který Čapek do této chvíle z faleš nepodezíval. Ale nyní se zděsil mlčení. Zděsil se nejen toho,

* J. Fučík: *Stati o literatuře*, Svoboda 1959

kolik lidí prostě nevidí nebezpečí. Ještě víc však toho, kolik vlivných lidí je *nechce* vidět. Kolik z nich navenek lituje, že jakási mystická síla uvrhla naše sousedy do nepochopitelné temnoty, a v skrytu závidí fašistické diktatuře „pevnou ruku“ a skládá do ní své naděje.

Čapek je jeden z prvních v Evropě, kdo vykřikl na poplach. Jeden z těch, kteří to udělali silným uměleckým činem. Souvislosti, které dřív nemohl vidět filosofující Čapek, zjevily se jasně básníkovi. Obraz zkázy. Ale proč? Svět je ve smrtelném nebezpečí. Co ho ohrožuje a proč se svět nebrání tak, jak by měl?

Čapkovy mločí podobnosti je úchvatné. Je to nelidská síla. Ale ne mystická, nejsou to žádní běsové, seslaní kýmisi na lidstvo. Vůbec ne. Lidé si vlastní péči vypěstovali nástroj, který lidstvo zničí. Původně to byli naprosto nevinní van Tochovi tapa-boys, kteří se neuměli bránit ani žralokům. Lidé se jich ujali, samozřejmě ne nezištně. Mločí se rozšířili, stali se beztvary, podajnou masou, výhodnou pro všestranné využitkování. Pro zájmy lidí? Ne – volá Čapek bolestně vzrušen a překvapen. Pro zájmy obchodu a průmyslových magnátů, pro zájmy velmocí, pro zájem války, která se chystá, pro zájem celého toho systému kapitalistické civilizace, která je protilidská. Je protilidská proto, že jsou pro ni tyto zájmy naprosto rozhodující. Že od nich nechce, ba už ani nemůže upustit, ani ve chvíli, kdy je smrt pro lidstvo naprosto zřejmá.

„Víš, kdo ještě teď, kdy už je pětina Evropy potopena, dodává Mlokům třaskaviny a torpéda a vrtačky? Víš, kdo horečně dnem i nocí pracuje v laboratořích, aby našel ještě účinnější mašiny a látky na rozmetání světa? Víš, kdo půjčuje Mlokům peníze, víš, kdo financuje tenhle Konec Světa, tuhle celou novou potopu? Vím. Všechny továrny. Všechny banky. Všechny státy.“

Nebyly to tehdy všechny státy. Byl tu jeden, který nespadal do tohoto systému kapitalistické civilizace, který ji nepotřeboval, který budoval novou. Sovětský svaz. Je to právě ta doba, kdy fakt jeho existence i jeho zřejmě rostoucí síly začínal vstupovat do vědomí mnohých, kteří předtím vůbec nevěřili, že by se něco podobného mohlo uskutečnit.

Čapek k nim patřil. Ale v této době nebylo už ani tak těžké vytušit, že právě útok na Sovětský svaz je tajným cílem všeho toho temného podnikání kapitalistické Evropy, že Sovětský svaz je dávnou předurčenou obětí nové války. A jen komunisté věděli, že je to síla, pro ostatní byl až příliš dlouho líčen jako „obr na hliněných nōhách“. To, že Čapek do svého obrazu světa Sovětský svaz vůbec nezahrnul, to nebylo pokračování omylu, prodlužování slepoty, ale prostě pocitovost. Nemohl si vypůjčit do této chvíle *cizí* naději. Nemohl na své nesmělé doufání, které v něm jako v mnohých jiných teprve začínalo klíčit, navšit celou tíhu své úzkosti. Nemohl, byla by to lež. Mohl udělat jen to, co udělal: nezahrnout mezi viníky zkázy ten kus světa, který neznal.

Po odhalení souvislostí, po zdrcujícím poznání, že nesmyslný, nepochopitelný fašismus je zákonitý výplod systému civilizace, kterou považoval za ušlechtilou, humánní a silnou, potom už neměl Čapek naději. Válka s Mloky je pesimistická. Protože nejde o utopickou představu, která mohla být falešná, ale jen o velkou metaforu, která do básnické polohy povyšuje naprosto reálný a obsáhlý obraz skutečnosti. Protože logika tragického vývoje je tak železná, tak uzavřená, tak zoufale prostá. Protože je patrné, že člověk, který psal Válku s Mloky zdánlivě lehce, až hravě, s fantazií podivuhodně uvolněnou, že ten člověk hluboce trpěl. Ta kniha je velké loučení. Čapek se jménem lidí s lidmi loučí. S teplem domovů, s pošetilými nápady, s hřejivostí přátelských setkání, s trápením lásek, s básněmi, zaslechnutými na ulici, s bezmocnou krásou, kterou utvářela staletí a smete vteřina. A víc – loučí se se samotnou svou láskou k „drobnému“ člověku, protože ve své pocitovosti nemohl přehlédnout, že to vše je i jeho vina. Nevědomost tu činila hřích, lhostejnost ho násobila a sobectví dovršilo. V té chvíli, kdy se v Evropě otevřel kráter, začalo se mnoho lidí nápadně podobat cvrčkům z hry „Ze života hmyzu“. Není to pěkné, že souseda nabodli na trn, ale jen když my máme svůj domeček, své štěstíčko, malé, ale naše a – dejte nám svátek! Sem to nepřijde...

Přišlo. Vedle hrdinů umírali i cvrčkové, chudáci. Protože nemůže být nic horšího než umírat a nemít za sebou v ži-

votě nic, zač by tě měl tvůj smrtelný nepřítel nenávidět a trestat, když mu padneš do rukou, křičet „já jsem ti přece nic neudělal“, umírat trapnou náhodou, umírat zbytečně.

Čapek neviděl tyto truchlivé konce – odešel těsně před okupací – ale smutku z nich ušetřen nebyl. Předvídal ho, už když psal Válku s Mloky. A psal ji proto, aby se lidé probudili. Aby pocítili náraz úzkosti a začali se bát o víc než o pohodlí vlastní lenošky a o nábytek v parádním pokoji.

Myslím, že i ti, kteří sledovali dosavadní tvorbu Pavla Kohouta s pochopením, i ti jsou nyní při Válce s Mloky trochu překvapení. Dosud to nikoho nenapadlo, a přece je to docela jasné: tvůrčím otcem mladého dramatika Pavla Kohouta je tedy zřejmě Karel Čapek. Kohout si vysloužil právo ujmout se jeho dědictví, je to zákonité. Dědictví je, myslím, v dobrých rukách. Kohout má, jak je vidět, schopnost rozmnožovat tento rodinný majetek.

Pavlovi Kohoutovi bylo v bouřlivých diskusích o něm už upíráno mnohé (někdy i nos mezi očima, opravdu), ale nikdy nikdo nevyslovil výtku, že není společensky angažován. A pojem „společenská angažovanost“ je jenom jiné, trochu složitější označení pro to, čemu jsme u Čapka říkali osobní starost o osud světa. V tom jsou především spřízněni. Nic na tom nemění fakt, že Kohoutova starost je už lehčí prostě proto, že ji s ním sdílí stále více lidí a on zná bezpečně sílu, která pomáhá. Ale ani on není v tomto smyslu skromným básníkem. Je pro něj samozřejmě vědomí povinnosti básníka, který *může* být slyšen a proto *musí* promluvit „jak nejzřetelněji dovede“.

To slovo *básník* užívám úmyslně. Neříkám dramatik – příbuzenský vztah k Čapkoví tím vynikne ještě názorněji. Kohout totiž *není* ten, koho lze označit heslem „plnokrevný dramatik“ nebo „dramatik rodem“. Byl by ušetřen mnoha zbytečných úvah, kdyby se tento fakt vzal na vědomí. Kdo o něm takto soudí, podléhá totiž optickému klamu: Kohout jako jeden z pramála našich dramatiků poctivě ovládl řemeslo a techniku, způsob, jak se vyjádřit prostřednictvím jeviště. Byla to vědomá a soustředěná práce – při-

vedla ho ostatně nakonec přímo do divadla, k divadelní režii. Je to také potřeba – Kohout se musel naučit své zážitky, které chce sdělit divákům a pro něž chce získat jejich zájem, bezpečně „usadit“ na jeviště. Je-li toto honba za úspěchem, pak je co litovat, že po něm netouží víc našich dramatiků.

Ale Pavel Kohout není z těch, kdo vidí *především krizi* v příběhu, který ho vzrušil, nevychází z ní, aby kolem sevřel kompaktní kruh dramatu a sám z něho vystoupil, zamlčel svůj vztah k objektivní skutečnosti dramatu. *Vypráví* – většinou velmi přitažlivě – své příběhy z jeviště, podnícen vlastním silným citovým zážitkem, který je zřetelně čitelný, nemaskovaný. Osoba autora je vždycky nějak přítomna, znatelněji než u jiných, i tam, kde nevystupuje v taláru ani jako zpěvák šansonů nebo šéfreportér. Vzpomínám na Tulláka v „Ze života hmyzu“, na ten silně osobní tón doktora Galény v Bílé nemocí. Vzpomeňte na R. U. R. Filosofické úvahy postav Kohoutových her mají charakter reflexí. Typický je dnes už pro něj způsob, jak rozvětňuje a vrší řadu drobnějších střetnutí a *ličí* svůj základní konflikt z mnoha stran. Jako Čapek v *Matce*. Má silně vyvinutý sklon povýšit už samu výchozí základní dramatickou situaci do polohy metafory, nevycházet „ze života“, spíše se k němu obloukem vracet – jako Čapek v *Loupežníku* a ostatně ve všech svých hrách. Právě proto, že je takřikajíc na jevišti osobně přítomen, tvoří Kohout i dramatické charaktery zvláštním způsobem: jako by postavy na jevišti vedly rozhovor především s ním. Jakmile se ho nějak dotknou, jakmile ho rozzlobí nebo dojmou, jakmile musí s nimi jejich mlčenlivý partner nějak polemizovat, nezapře se. Je to okamžitě znát a vytváří to vzrušenou atmosférou kolem lidí. Jako u Čapka. Kohoutovy postavy jsou bezpečně „živé“. Dokonce i ti, kteří se s Kohoutem nejvášnivěji přeli, potyřzovali bezděčně tuto skutečnost: zlobili se na dramatické postavy jako na skutečné lidi, jako na své spoluobčany, s nimiž je jim žít pohromadě a které je tedy třeba vychovat. A ostatně nejen sílu, kouzlo bezprostřednosti, působivost, ale poměrně snadnou zranitelnost mají Kohoutovy hry podobnou s hrami Čapkovými. Především pro tento silně subjektivní tón,

který v nich zní. Nechrání je hradba sevřeného dramatického tvaru.

Pavel Kohout zůstal i jako dramatik lyricko-epickým básníkem. O právo těchto autorských typů vyjadřovat se podobou dramatického textu není třeba se přít. Zvlášť u nás v Čechách by to bylo směšné. V minulosti českého dramatu je totiž těchto typů drtivá většina – je to tradice. Jedním z jejích nejvýraznějších představitelů je zase Karel Čapek. A zdá se mi, že právě v této tradici, v tom, že to je tradice, je tajemství úspěchu, který Kohoutovy hry většinou bezpečně získávají u diváků, ať se k nim kritika tváří jakkoli. Tento úspěch se prozatím běžně vysvětluje oboustrannou povrchností, Kohoutovou i obecnou. Stálo by však za to se zamyslet nad tím, není-li tento moderní mladý dramatik se svou melodičností a rytmem, s lyrismem i sentimentem, se sklonem meditovat, někdy i moralizovat, se svým vzrušeným vztahem k lidem i s důvěřivostí, s jakou se světuje se svými zážitky, pokračovatelem tradice, která se hluboko vžila a ovlivnila široké vrstvy českého divadelního obecnictva – a kterou jsme přehlíželi. Zamyslet se nad tím pro potřebu českého dramatu, ne Pavla Kohouta.

Roky, které žijeme, jsou napjaté jako struny. Je možné na nich už zahrát čistou píseň budoucnosti. Ale je třeba vědět, že stačí málo přitáhnout a struny popraskají. Svět je v nebezpečí. Ohrožuje ho uvolněná atomová energie v rukou kapitalistické civilizace, která je protilidská. A to je třeba vědět – nejen tak, jak víme o tom, co se dočteme v novinách. Ale vědět celou bytostí, všemi nervy, každým pocitem. Není to pohodlné a příjemné vědomí, jistě ne. Způsobuje chvíle úzkosti. Ale způsobuje také něco mnohem většího: zabíjí lhostejnost, otevírá oči pro všechno skutečně dobré, skutečně silné a lidské, co v životě známe, vzbuzuje touhu aktivně zasáhnout ve prospěch toho všeho, rozmnožit hodnoty života na obranu proti smrti, která hrozí.

Pavel Kohout žije s námi atmosférou těchto napjatých roků. Proto citlivě zachytil, jak je patos Čapkovy románu *Válka s Mloky* až k zoufání stále aktuální. A že je nutné,

aby Čapkovo varování dostalo znovu hlas a aby tento hlas promluvil ke shromážděným lidem, ne aby jen šeptal svou úzkost v čtenářském soukromí. Proto si dodal odvahu a napsal divadelní parafrázi Čapkova románu. Odvahy k tomu zapotřebí bylo. Válka s Mloky je svým způsobem tak definitivní, tak uzavřené dílo, že se na první pohled brání tomu, aby bylo přeneseno do jiného umění a jiné doby. A pak, je to Čapek. Neopakovatelný, jedinečný, tak „svůj“ jako málokdo v naší literatuře, jehož svérázné kouzlo zná a miluje tolik lidí.

Dát Válce s Mloky k dispozici jeviště nebylo ještě pro Kohouta samo o sobě to nejtěžší. Řekla jsem už, že ovládl řemeslo na značně vysoké úrovni, že je to jeho stále ještě výjimečná ctnost. Přeslo mu do krve. Disponuje volně a lehce jevištním prostorem, formální fantazií, rychlým střihem, zkratkou, bezpečným vedením dramatického kontrastu, silou kontrastu, rytmem.

Myslím, že se mu podařilo nepoztrácet cestou na jeviště nic ze šířky Čapkova pohledu ani z bohatství prostředků, jimiž Čapek svou myšlenku sděluje. Spíš je ještě – díky zvládnutému jevišti – rozmnožil. Nestvořil samozřejmě drama z románu. Však také Čapek nenapsal v pravém slova smyslu román. Název mystérium je velmi přesný, i v tom, k čemu v minulosti obrací pozornost: k středověkým divadelním podívaným, které také neusilovaly o nic menšího než o obraz světa, od nebe přes všechno lidské až po peklo. Ostatně, oba bratři Čapkové se ve své tvorbě i ve svých úvahách o divadle k tomuto pojmu často vracejí, zřejmě je láká. „Ze života hmyzu“ nazývají sami „nejspíš mystériem“.

Od doby, kdy Čapek napsal svůj román, uplynula téměř tři desetiletí. Na pohled nepřilíš dlouhá doba. Dvacetiletým, kteří tehdy začali číst – i psát – první básně proti „mizérii měšťáckého světa“, není dnes ještě celých padesát. Ale vzpomenou-li si právě oni třeba jen letmo, čím vším svět za tu dobu prošel, okamžitě pocítí, jak tu každý rok vydal za deset. Přidat Válce s Mloky právě tato léta se vším, co je naplnilo, a neztratit se přitom Čapkovi z dohledu, to byl úkol daleko složitější než pouze přenést román na jeviš-

tě. Úkol domyslet, úkol pokračovat. Úkol, který daleko přesáhl meze prosté dramatizace románu, jak je běžně chápeme.

Kohout je Čapkovi pokud možno věrný v první polovině mystéria. Připravuje si tu však půdu pro to, aby mohl dál rozvinout svůj *vlastní*, umělecky konkrétní a obrazný důkaz o tom, že konečnou katastrofou, kterou Čapek předvídal, nebyla ještě ani druhá světová válka. Nebezpečí Mloků trvá, protože trvá, i když oslabena, ještě civilizace, která je potřebuje. Její průmysl, její obchod – to jest její rozhodující zájmy – jsou na výtobě atomové smrti přímo závislé. Proto se znovu otevírají krátery, tentokrát už nejen v Evropě... Proto se znovu fašizují buržoazní demokracie.

Kohout rozvíjí a vede dál Čapkovy hlavní postavy. Především prostřednictvím *lidí* se dostává do jeho mystéria oněch šestadvacet let navíc. Divadelní Válka s Mloky je v nejlépeším slova smyslu velmi efektní, přitažlivá podívaná. Je s to vzbudit zájem a vzrušení už jen tou rozpoutanou fantazií, nevidaným bohatstvím prostředků, jimiž se tu přímo na jevišti vytváří divadelní poezie. Ale působit, opravdu hluboce a nadlouho působit bude svým lidským obsahem, svými postavami. Jinými slovy – je tu silná nejen Kohoutova fantazie, ale i Kohoutova umělecká kázeň, citlivý a soustředěný pohled na lidské životy uprostřed tohoto mystéria dvacátého století. Jsou to postavy neobvykle živé. Je kolem nich ta vzrušená atmosféra, kterou vytváří nezakrývaný emocionální vztah autora k nim. Připomeňme si pro příklad, jak dělá Kohout tečku za životem starého Bondy. Žalostný konec jedné generace, jedné vrstvy a jedné koncepce na ovládnutí světa ve třech replikách. A pokračovatel, mladý Bondy – a scéna, která nás vědomou parafrazí Bílé nemoci vrací náhle zpátky k Čapkovi a vzbuzuje lítost nad Galény, kteří stále ještě důvěřují nepříteli a bojují sami. Kohout dozrál ke stručnosti, přesnosti a výraznosti v ztvárnění lidských charakterů. Jistě mu pomohl Čapek – díky jemu mají postavy rozlehle, historicky věrné zázemí. A Kohout toho skutečně uměl využít.

Je to patrné především na Povondrových. Tady je nejzřetelněji znát, jak způsob, jímž Kohout přidává k Válce

s Mloky dalších šestadvacet let, není povrchní. Rodina Povondrových si uprostřed mystéria žije svůj velmi reálný život. Poznáváme tři generace. Kolem nich se řítí svět, ale co se mění u Povondrů? Po tři generace se v domácnosti dědí stále tytéž věty. Po tři generace vydržel jeden ajrkoňak ze Strašecí pro všechny svátky této rodiny. Kohout ponechal původní měkké čapkovské osvětlení kolem starého Povondry. Neruší násilím idylu tohoto typicky... chtěla jsem napsat českého člověka, ale to by už byla křivda. Tím byl ještě pro Čapka, tomu ho bylo líto, měl ho rád.

Pro Kohouta i pro nás je však už přesně vyhraněným typem drobného českého maloměšťáka. Za těch šestadvacet let – právě za těchto posledních šestadvacet let jsme ho poznali. A Kohout má Povondrový mnohem, mnohem méně rád, než je měl rád Čapek...

Napiší-li, že vyzvedl jejich historickou vinu, zní to toporně a tvrdě vzhledem k lehkosti a humoru, s jakým to udělal – a přece je to pravda. Ta vytrvalá slepota cvrčků natropila – a je schopna tropit znova – mnoho zlého. Ti hodní, ti skutečně hodní lidé kuřeti neublíží. Žijí spořádaně s perspektivou penze. Snaží se vychovat své děti bohabojně. Nedejme se mýlit tím zastaralým slovem. Přeloženo do moderního jazyka to znamená, že je učí nestrkat prsty do pořádku věcí na zemi a přizpůsobit se, přizpůsobit se čemukoli a komukoli, chtít jen „svoje“, mít pouze splnitelná přání, na něž je možné si ušetřit... Nedělat si zbytečné starosti o osudy jiných lidí či světa, protože chválapánubohu, máme svých starostí dost. Tito hodní lidé jsou schopni nakonec uvěřit, že je možné zakázat vichřici, aby nestrhla jejich střechu nad hlavou. Skromnou, ale jejich! A proto jsou tyto bezúhonní lidé, kteří kuřeti – vlastněmu – neublíží, když na to přijde všude na světě (neboť osídlili celý svět, naši část nevyjímaje) ochotni přikývnout i válce. Musí být ovšem „až“ za hranicemi vlastní zemičky, umírat v ní musí cizí děti, ne naše, a musíme se o ní včas dozvědět: Je totiž třeba nakoupit zásoby. To je jediné poučení, které tyto hodní lidé získali ze dvou světových válek.

Je to „jen“ historie, kterou Kohout zachytil na osudech rodiny Povondrových? A je ta souvislost mezi mocnými vi-

níky zkázy a malým českým Povondrou, kterou Čapek plaše naznačil a Kohout jasně doložil, tak absurdní, že bychom nad ní mohli dnes mávnout rukou?

Na cestu divadelní Válce s Mloky je možné vyslovit několikrát přání.

Abyste způsobila neklidnou noc té paní, která při první ozvěně smrtelného nebezpečí, jež hrozí světu, pomyslí především na to, co musí nakoupit, s čím bude nejvýhodnější obchodovat. Té hodné paní, z jejíž mentality padá na člověka strach o člověka.

Abyste živá, bohatá musicalová forma Války s Mloky přivedla do hlediště divadel co nejvíce Toníků. Ať přijdou za čímkoli, ale ať přijdou. Ať pocítí naplno ten náraz úzkosti. Nejsou to už děti. Oni sami nás neprosí o to, abychom je hýčkali. Ať pochopí, že si nevymýšlíme strašáky s válkou jen proto, abychom jim pohrozili jako dětem, které zlobí. Ať se s námi rozdělí o to nepohodlné, nepříjemné vědomí a pomohou rozmnožit hodnoty života na obranu proti smrti. Jejich mladých sil je zvláště zapotřebí.

A ještě utopické přání: aby se Válka s Mloky mohla hrát jako kdysi středověká mystéria na náměstí západních velkoměst a aby ji viděly desítky tisíců lidí. To proto, že jasně odhaluje souvislosti, které ne všichni znají. To proto, že tak silným a naléhavým hlasem volá:

Lidé, bděte!

ALENA URBANOVÁ

KAREL ČAPEK - PAVEL KOHOUT
VÁLKA S MLOKY

Musical-mystery. Doslov napsala Alena Urbanová. Obálku navrhl Jaša David. Vydalo nakladatelství Orbis jako svou 2491. publikaci. Edice Divadlo, sv. 44., stran 126. Odpovědná redaktorka Karla Kvasničková, výtvarná redaktorka Věra Beránková, technická redaktorka Antonie Kouřová. Z nové sazby písmem Garamond vytiskl Knih-tisk 02, Formát papíru 96 × 80, AA 5,09, VA 5,33, D-12*30142. Náklad 6000 výtisků. I. vydání.

11 - 077 - 63

13/11 - brož. 5,50 Kčs - 63/VIII-20